8/163
■ August 2016
■ Anul XIII

Cafeneaua literară

Câștigătoarea ediției a șasea
a Turnirului de Poezie

Cununa de lauri
de la Tomis

Neptun – Mangalia, România
7 – 10 iulie 2016

este echipa compusă din:

Ioan Barb
Mircea Bârsilă
Liviu Capșa
Virgil Diaconu
Emil Cătălin Neghină
Ioan Radu Văcărescu

Juriul:

Nicolae Manolescu (președinte)
Gabriel Chifu
Angelo Mitchievici
Adrian Popescu
Traian Ștef
Alex Ștefănescu

suplimet
ARTE POETICE

Theodor CODREANU
Schimbarea la față a lui Mircea Cărtărescu?

Calinic Arhiepiscopul
Toată vremea-și are vreme (vol. IV), Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, 2015

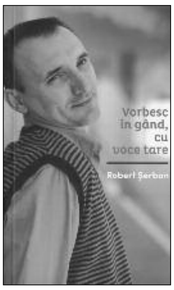
Calinic Arhiepiscopul
Toată vremea-și are vreme (vol. V) Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, 2016

Calinic Arhiepiscopul
Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, între cer și genune Editura Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului, Curtea de Argeș, 2015, ediția a II-a

Adrian Dinu Rachieru
Polemici de tranziție (critică literară) Editura IBISCUS-UZDIN, 2016

Robert Șerban
Vorbesc în gând, cu voce tare (dialoguri cu **un cristian**) Casa de pariuri literare, 2016

Viorel Savin
De-ajuns! Editura Babel, Bacău, 2016

Adina Romanescu – luxurianță și senzualitate, pe simezele Bibliotecii Județene Argeș

Prezentă pe simezele Bibliotecii Județene „Dinicu Golescu”, până la jumătatea lunii iulie, artista **Adina Romanescu** luminează discret invizibilul, dă formei luxurianță și senzualității adâncime.

Licențiată a Facultății de Istoria și Teoria Artei din București, beneficiara unor burse de specializare la Universitatea din Cairo – Departamentul de Egiptologie și la Roma, unde s-a ocupat îndeaproape de posibilitățile nesfârșite ale barocului, membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România, Adina Romanescu vine, la Pitești, cu pictură și grafică de o valoare incontestabilă.

Pasională și imprevizibilă, închipuie pe pânze compoziții și portrete lirice încărcate de dramatism – un astfel de exemplu este portretul bunicii, Maria Teodorescu, a cărei amintire îi trezește și acum nostalgii dureroase. În același registru, se impun și cele două autoportrete. În primul, artista apare cu crinolină și mască, o mască eliberatoare însă, decisă să deconspire, fermă în a-și semnala decizia. Cel de-al doilea autoportret livrează o vârstă aspră, asprimea unei Adine Romanescu pe care viitorul n-a iertat-o, deși note de echilibru, de rigoare se limpezesc pe măsură ce ochiul stăruie să privească. Remarcabilă rămâne, totuși, culoarea. Remarcabilă, în sensul de hotărâtoare. Albastrul și roșul au forță, ele fac jocurile, dincolo de fermitatea liniei clasice. Chiar și în cazul nudurilor, scăldate mereu într-o lumină plăpândă, ca de pământ, amprenta, identitatea vin pe filieră cromatică.

Profesoară de desen la Liceul „Nicolae Iorga” din București – între anii 2002 - 2003, la Sibford School, în Anglia – Adina Romanescu și-a încercat mâna și ca restaurator de pictură murală. Nu sunt de omis nici miniaturile grafice din revistele, cataloagele și cărțile pe care le-a ilustrat.

Vernisajul de joi, 9 iunie, s-a desfășurat în acord cu dominanta expoziției: elegant, de o căldură reținută, gata însă oricând să se deschidă către freamăt. Pata de culoare – mama artistei, poeta și traducătoarea Paula Romanescu, surprinsă în rolul de cameraman improvizat, dar responsabil și devotat.

D.P.

Dr. Viorel Pătrașcu, la cea de-a 17-a lansare de carte

Sâmbătă, 2 iulie, dermatologul-scriitor **Viorel Pătrașcu** și-a convocat cititorii la Biblioteca Județeană Argeș, unde le-a prezentat noua carte de itinerare de vacanță – **Tequila și vară perpetuă**. Este cel de-al cincilea volum de gen din totalul de 17 – se includ aici remarcabilele tablete dulci-amare, a căror apariție regulată are deja patina rutinei prețioase – publicate la editura vechiului prieten, Călin Vlasie.

De nestăpânit, mai ales în ultimii ani, atunci când se ivește posibilitatea atingerii cu simțurile a unui orizont proaspăt, Viorel Pătrașcu își pune la bătaie economiile, își face rezervările și documentările prealabile și zboară ca pasărea care n-a cunoscut niciodată colivia. Imaginea păsării libere este adevărată, însă, numai pe jumătate, pentru că domnul doctor se întoarce de fiecare dată acasă și la cabinet, unde-l așteaptă eroii tabletelor cu gust indecis. Călătoria, în accepțiunea ei profundă, rămâne sirenă absolută, de care Viorel Pătrașcu se apropie cum poate și cât poate, neîndrăznind să i se predea definitiv.

Volumul de față cuprinde, inclusiv în formatul albumului fotografic, observațiile și impresiile încercate în 2014, când s-a lăsat îmbătat de parfumul de mai al Toscanei, a pășit curios în Lefkada, pe urmele lui Aristotel Onassis și s-a convins de insidioasele farmece ale mexicanilor cu temperamentul ca tequila. Aceeași abordare de ghid riguros și eficient se regăsește și în capitolele dedicate incursiunilor din 2015 – în spectaculoasa Sicilie, în Londra contrastelor de secol nou, în Arhipelagul Sporadelor și în Thailanda intensităților de tot felul.

Lansarea noului volum de turist profesionist a fost primită cu plăcuta rumoare de obicei. În preajma dr. Pătrașcu, este întotdeauna iulie și aerul se colorează de parcă ar fi vrăjit. *Tequila și vară perpetuă* merită reținut ca îndreptar de vacanță și de bunăstare sufletească.

Denisa POPESCU

Turnirul de Poezie Cununa de Lauri de la Tomis Ediția a VI-a, 7-10 iulie 2016

Un turnir cu două regulamente *sau* cum se obține Marele Premiu Nemeritat

■ **Ediția a VI-a a Turnirului de Poezie funcționează cu două regulamente: cu *un* regulament pentru clasatul legitim Leo BUTNARU, și cu *un alt* regulament, făcut pe loc, pentru Mircea BÂRSILĂ.**

În perioada 7-10 iulie am participat, alături de alți 23 de poeți, la Turnirul de Poezie *Cununa de Lauri de la Tomis*, ediția a VI-a, organizat de USR. Regulamentul turnirului primit în mapa albastră la sosirea în Casa Scriitorilor de la Neptun (unde am fost cazați în condiții foarte bune) precizează la cel de-al doilea aliniat condiția esențială a participării la marele concurs de poezie:

„Poeziile citite nu trebuie să fi fost publicate în volum, altfel vor fi depunctate de juriu".

La cel de-al treilea aliniat se vorbeşte despre cele trei runde ale turnirului, precizându-se că din cei 24 de participanţi se selectează „12 poeţi calificaţi din cele patru echipe" (compuse din poeţi ai câtorva filiale ale USR), faptul că din aceşti 12 se selectează „cei trei finalişti" şi că dintre aceştia „Juriul va stabili clasamentul final (locurile I, II şi III). Poetul clasat pe locul I va primi *Cununa de lauri de la Tomis*", aşadar Marele Premiu.

S-au respectat condiţiile acestui Turnir de Poezie? Şi *da*, şi *nu*, pentru că în timp ce 23 de poeţi şi, dintre ei, finaliştii Leo BUTNARU şi Ion Tudor IOVIAN au citit poezii care nu s-au dovedit a fi publicate în volume, cel de-al treilea finalist, şi anume Mircea BÂRSILĂ, a citit poezii publicate în volumele sale..., nerespectând în acest fel condiția esențială a turnirului.

Divulgat imediat, în faţa tuturor participanţilor la turnir şi a juriului (Nicolae Manolescu, preşedinte, Gabriel Chifu, Alex. Ştefănescu, Adrian Popescu, Traian Ştef, Angelo Mitchievici), Mircea BÂRSILĂ a negat mai întâi violent, apoi, la insistenţele lui Gabriel Chifu, a recunoscut că poemele citite sunt „variante" şi „fragmente" din poemele publicate în propriile cărţi.

Toate acestea se întâmplau vineri, 8 iulie, în sala de conferinţe a Casei Scriitorilor „Zaharia Stancu" de la Neptun. Toţi participanţii se aşteptau fireşte ca Mircea BÂRSILĂ, prins cu cioara vopsită, să fie descalificat.

Iată însă că a doua zi, la festivitatea de înmânare a premiilor, care a avut loc la Hotelul Rio, din Jupiter, Nicolae Manolescu, preşedintele juriului, anunţă la microfon şi sub ochiul camerei de luat vederi, că

„Facem o abatere de la regulament şi împărţim Marele Premiu (Cununa de Lauri) între doi poeţi: Leo BUTNARU şi Mircea BÂRSILĂ."

Aşadar, juriul face o „abatere" de la regulament, mai precis *schimbă* regulamentul, considerând de astă dată corectă participarea la turnir cu poezii preluate din carte, pentru a putea în acest fel să-l premieze *şi* pe Mircea BÂRSILĂ.

Constatăm astfel că Turnirul de Poezie (ediția a VI-a) are *două regulamente*: un regulament în temeiul căruia Marele Premiu și un plic cu bani îi sunt oferite lui Leo BUTNARU, și un alt regulament, făcut pe loc, conform căruia Mircea BÂRSILĂ primește și el Marele Premiu și un alt plic cu bani... Ediția a VI-a a Turnirului de Poezie are două regulamente și două „Marele Premiu"... Pentru juriu, Marele Premiu, unicul Mare Premiu, este de fapt dublu... Vi se pare cumva nefiresc? Absurd?

În loc ca BÂRSILĂ să fie eliminat din concurs pentru nerespectarea regulamentului, este schimbat regulamentul, pentru ca ameninţatul cu eliminarea sau cu depunctarea să fie *şi el* premiat. Cât despre cel de-al treilea finalist al Turnirului de Poezie, Ion Tudor IOVIAN, acesta nu a primit nimic, nici cel puţin o diplomă care să confirme că este unul dintre cei trei finalişti, aşa cum prevede regulamentul.

Menţionăm că toate cele cinci ediţii anterioare ale Turnirului de Poezie organizate de USR au avut un singur regulament scris şi respectat ca atare, deci că s-a acordat un singur Mare Premiu *Cununa de lauri*, în timp ce ediția a VI-a a avut două regulamente și, drept consecință, s-au acordat două „Marele Premiu Cununa de lauri"...

Poate cineva să schimbe un regulament în timpul jocului? Se vede că da! La nivelul celui mai înalt for este posibil să schimbi regulamentul şi să funcţionezi cu două regulamente: cu *un* regulament pentru clasatul legitim Leo BUTNARU, şi cu *un alt* regulament, făcut pe loc, pentru Mircea BÂRSILĂ.

După lectura celor trei finalişti şi înainte de a fi divulgat Mircea BÂRSILĂ, Gabriel Chifu a semnalat şi comentat, între altele, şi scopul turnirului:

„Am vrut să verificăm creativitatea la zi a poeţilor."

Pentru Mircea BÂRSILĂ „creativitate la zi” a însemnat poeziile din volumele de acum doi sau 23 de ani. Mai precis, a înseamnat următoarele poezii: *Thalassa* (din volumele *Acordeonul soarelui* şi *Monede cu portretul meu*), *În fiecare seară* (volumele *Scutul lui Perseu*, *Acordeonul soarelui* şi *Monede cu portretul meu*), *Domnul administrator* (volumul *Monede cu portretul meu*), un fragment din poezia *În câte-o duminică*, care se află pe net ((www.poeziile.com/autori/Mircea-Barsila/in-câteo-duminica.php), un fragment foarte scurt dintr-o poezie fără titlu (xxx) aflată la adresa www.banaterra.eu/romana/files/antologie_poeti_din_banat.pdf.

La turnir a mai fost premiată echipa Filialei Piteşti şi Sibiu, compusă din poeţii Ioan Barb, Mircea Bârsilă, Liviu Capşa, Virgil Diaconu, Emil Cătălin Neghină şi Ioan Radu Văcărescu. Acesta din urmă a primit premiul de popularitate.

Dacă la Neptun concurentul care a sfidat regulamentul nu a fost eliminat din concurs şi dacă s-a făcut pe loc un alt regulament pentru ca şi el să câştige Turnirul de Poezie, este posibil ca de acum înainte acest concurent să obţină la fel de uşor şi alte premii literare şi probabil plicuri cu 1000 de euro care aşteaptă la uşa destinului său. Cât de fericit şi mulţumit de sine trebuie să fie un poet care, fraudând regulile unui concurs, ştie că a obţinut Marele Premiu Nemeritat?

Glorie poeziei româneşti, marilor descurcăreţi şi verticalilor ei diriguitori!

P.S. Se va fi înţeles, cred, că prezentul articol nu vizează un concurent anume, ci că el relatează pur şi simplu modul în care s-a acordat marele premiu.

Printre poemele citite de M.B. este posibil să fi fost şi poeme nepublicate în cărţi. Noi le-am numit doar pe cele găsite în cărţi sau pe net.

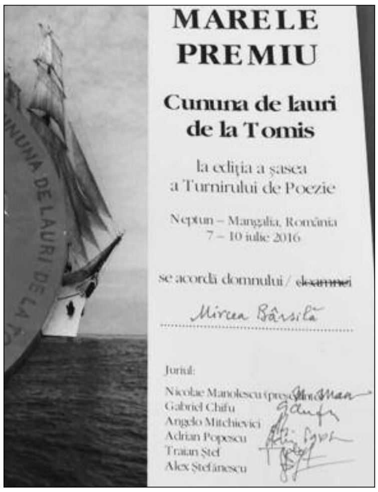
Cele două cereri ale mele de a-mi fi scos articolul din Agenţia de carte au fost respinse.

Despre ediţia a VI-a a Turnirului de Poezie vorbesc şi alţi scriitori paticipanţi la marea competiţie, dintre care selectăm opiniile lui **Ion Tudor Iovian** şi ale **Silviei Bitere**. Dar mai întâi răspunsul la articolul meu semnat de **Mircea Bârsilă**.

Virgil DIACONU

Răspunsul lui MIRCEA BÂRSILĂ

,,Dacă la Neptun concurentul care a sfidat regulamentul nu a fost eliminat din concurs şi dacă s-a făcut pe loc un alt regulament pentru ca şi el să câştige Turnirul de Poezie, este posibil ca de acum înainte acest concurent să obţină la fel de uşor şi alte premii literare şi plicuri cu 1000 de euro care aşteaptă la uşa destinului său. Cât de fericit şi mulţumit de sine trebuie să fie un poet care, fraudând regulile unui concurs, ştie că a obţinut Marele Premiu Nemeritat?

Glorie poeziei româneşti, marilor descurcăreţi şi verticalilor ei diriguitori!”

1. Câtă duşmănie! Şi de ce în loc de cuvântul ,,depunctare” foloseşti cuvântul ELIMINARE ?

Acum înţeleg de ce nu ai inserat nici o ştire în revista ta referitoare la premiile pe care le-am obţinut în 2014: Premiul revistei ,,Convorbiri literare”, Premiul revistei ,,Luceafărul de dimineaţă” şi Marele Premiu pentru Poezie la Festivalul Internaţional ,,Tudor Arghezi”...

2. **Oare actul de rescriere a unor poezii, în scopul optimizării lor estetice şi conţinutistice, nu ţine de ,,creativitatea la zi” a unui autor?**

3. Îţi trimit, spre exemplificare, şi prima formă a poeziei *Thalassa** publicată în 1994, în volumul *Scutul lui Perseu*.

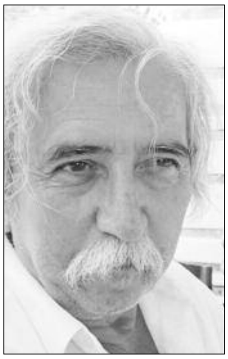
4. De ce ai ascuns faptul că la Neptun am citit mai multe poezii INEDITE (şi mai aveam şi altele; în primăvară i-am trimis lui Augustin Doman un set de vreo 20 de inedite, spre a le citi în premieră).

5. **NU accept** să publici *Thalassa*, în nici o formă a sa (şi nici o altă poezie), în revista *Cafeneaua literară*.

6. Voiam să te bag în cartea mea despre poezia optzecistă...

20.07.2016

* Poemul *Thalassa* citit de M.B. la Neptun este luat de poet din unul dintre volumele în care a apărut, mai precis din *Monede cu portretul meu*. Deosebirea faţă de poemul din acest volum constă în faptul că *Thalassa* citită la Neptun are 17 versuri noi (versurile 46-52 şi 68-77). Din totalul de 92 de versuri, 75 de versuri sunt aşadar publicate anterior în volum. **(V.D.)**

Opinia lui ION TUDOR IOVIAN

Nu pot să ascund faptul că încă sunt bulversat/ mâhnit/ dezamăgit de ceea ce s-a întâmplat cu spiritul turnirului poetic la Neptun

Vă trimit, dintre cele citite la Turnirul de poezie de la Neptun, trei poeme. Dacă vă vor convinge, aş vrea să le dau bineţe în minunata dumneavoastră *Cafenea literară*.

Mărturisesc că am trait o experienţă deosebită la acest Turnir. M-am bucurat de poezie românească de prima mână, de răsfăţul soarelui în delir, de albastrul îndurerat al mării, de întrebările mii pe care le iscă neodihna ei, de prieteni, de limba română în mica ei sărbătoare (cu din ce în ce mai puţini participanţi...).

Nu pot să ascund faptul că încă sunt bulversat/mâhnit/dezamăgit de ceea ce s-a întâmplat cu spiritul turnirului poetic la Neptun. Dar se prea poate ca dorinţele să ne joace feste...

Pe de altă parte, cred că nu merită să-mi mai fac sânge rău din cauza asta. E şi aşa prea multă durere şi răutate în lume ca să mai adaug şi eu durere şi răutate... Mica vicioasă, poezia, are de gând să mă mai pună multă vreme la muncă grea... Dumnezeu să ne ţină în viaţă, că multe (dintre cele bune şi frumoase) mai sunt de făcut!

O vară liniştită şi niţel mai răcoroasă!

Opinia SILVIEI BITERE

Poetul Mircea Bârsilă (...) trebuia să renunțe la Marele Premiu, deoarece a recitat un poem publicat într-un volum de-al său

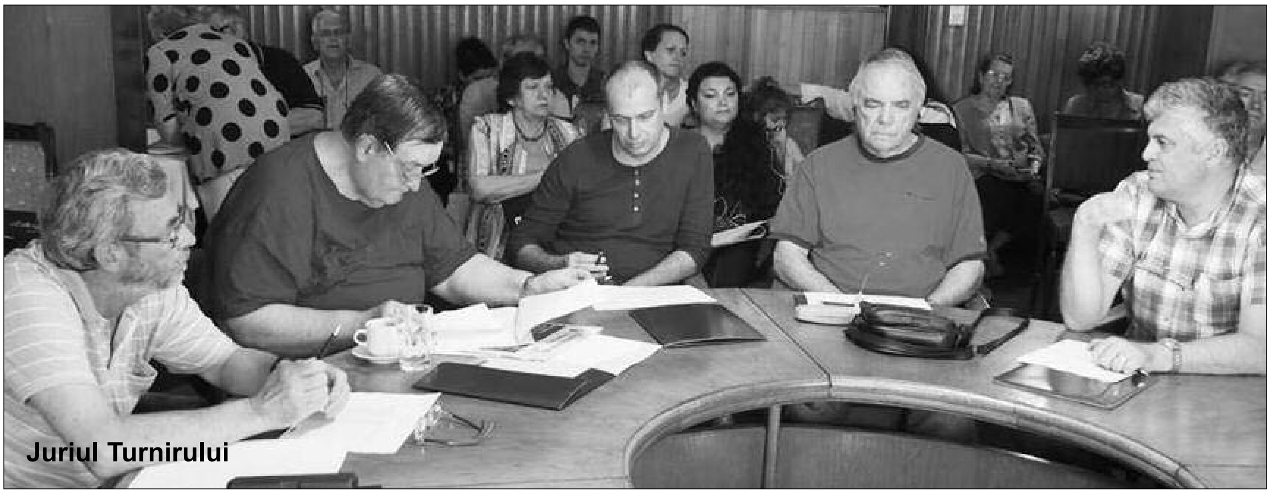
Fiind participant la eveniment, ca poet înscris în competiție, deci cunoscând regulamentul de la bun început, consider că cei doi premianți nu sunt în aceeași măsură legitimi.

Regulamentul spunea clar că un poet participant într-un recital poetic nu are voie să recite poezii publicate, deja, într-un volum. Acest fapt a fost subliniat verbal și de domnul Chifu, aflat în juriu, căruia îi revenea onoarea de a realiza buna desfășurare a concursului.

Din acest punct de vedere, poetul Mircea Bârsilă, ajuns în finală alături de poetul Leo Butnaru, trebuia să renunțe la Marele Premiu, deoarece a recitat un poem publicat într-un volum de-al său. Drept urmare, ori trebuia descalificat de juriu, ori trebuia să părăsească podiumul într-un mod onorabil. Singurul câștigător valid pentru mine este poetul Leo Butnaru.

Am fost plăcut impresionată, totuși, să constat că domnul Chifu nu a lăsat în eter nemulțumirile ce planau din sală, în rândul poeților, la adresa candidatului Mircea Bârsilă, ba, mai mult, luând act de cele petrecute, l-a întrebat pe Mircea Bârsilă dacă este adevărat că a recitat un poem dintr-un volum de-al său, acesta din urmă confirmând încălcarea regulamentului.

Cum deciziile finale au fost luate, așadar linie trasă, după cum se știe, doi premianți – Leo Butnaru și Mircea Bârsilă –, nu ne rămâne decât să credem într-un viitor al poeziei, dacă se poate, mai corect și care să aducă cinste literaturii noastre. Cu siguranță asta se va întâmpla într-o zi, dacă și numai dacă poetul nu va înceta să-și piardă speranța.

Juriul Turnirului

Fotografiile de la Turnir sunt realizate de **Laurențiu-Ciprian TUDOR**

CORNELIU ANTONIU despre Turnir

Dragă poete Virgil Diaconu

Continui acum epistolar discuția începută la Neptun despre felul în care s-a desfășurat Turnirul și după cum s-au acordat premiile. Nu înainte de a-ți spune că am citit prezentarea făcută de Al. Ștefănescu vizavi de tine și opera ta și încerc să-ți comunic impresia făcută.

Știi și tu foarte bine că nici o faptă bună nu rămâne nepedepsită. În fond faptele ca și vorbele acestei limbi sunt alunecoase și necuprinzătoare de adevăr. E și motivul pentru care, cum se spune, ,,ne învârtim în jurul cozii". Desigur, prezentarea ta putea fi mai generoasă și mai entuziastă vizavi de standardul moral pe care l-ai impus în ceea ce privește moralitatea vieții noastre literare. Ea însă ascunde pervers recunoașterea publică la care ai dreptul în primul rând în calitatea ta de poet reprezentativ în avantajul celei de ,,lucrător în domeniul poeziei", adică nu te însuflețește talentul ci morala – o găselniță specifică inteligenței domnului Ștefănescu, care se lasă greu când e vorba să recunoască o valoare culturală care chipurile ,,i-ar fi scăpat" de la debut. Desigur, cred că dacă tot a făcut un gest de conștiință și nu de complezență, trebuia să te revendice ca poet cu merite esențiale și abia după aceea ca salariat al harului. Pentru că una e să fii Poet și alta slujbaș la curtea poeziei. Mare perversitate mon chéri. Dar într-o lume ca a noastră judecățile care par definitive sunt aparente. Un fel de judecată aparent regretabilă care simulează o judecată de valoare. Un lucru e clar: nimeni nu deține adevărul absolut, pentru că locul în care el se află – dacă se află –, e plin de halucinații ucigătoare. Și frica e nemăsurată!*

În altă ordine de idei ai avut dreptate privind Turnirul de la Neptun din acest an. Acuzațiile tale rămân reale, dar nu îndeajuns de adânc gândite. În acest sens am un amendament vizavi de acuzațiile tale la adresa juriului și la un anumit conflict de interese.

E limpede că nerespectarea regulamentului stabilit înainte de concurs a fost în dezavantajul celor care au avut naivitatea să îl respecte. Poezia inedită fiind cea nepublicată în cărți sau reviste după știința mea. În același timp însă exista pericolul ca ștacheta profesională a concursului să coboare sub standardul impus de câștigătorii anteriori. E și motivul pentru care juriul a acordat premiile unor personalități consacrate, bine situate critic. Un juriu format din personalități de talie națională nu putea să aibă un altfel de comportament. De aceea cred că hotărârea lor a fost corectă. Mă neliniștește faptul că un punct de vedere de al tău absolut onest a fost manipulat ordinar de un improvizat obsedat de personalitatea domnului academician Nicolae Manolescu. De altfel, diverși indivizi ai acestei formațiuni paraculturale a adus jigniri și scriitorilor care și-au manifestat încrederea constantă și definitivă în președintele actual legal ales al USR și care nu s-au manifestat vocal într-un perimetru în care afonii ocupă scena. În rest, sunt dezamăgit de tot ce se întâmplă în jurul meu. Îmi dă iar târcoale gândul de a părăsi țara, deoarece, vorba lui Caragiale, aici ,,e prea grea duhoarea". De data asta definitiv. **

Te îmbrățișez , Corneliu

15.07.2016 . Dintr-un oraș cumplit de negustori.

* Cu privire la spusele poetului Corneliu Antoniu, sunt dator să fac o completare, nu spre a-i răstălmăci vorbele, ci pentru a-mi exprima punctul de vedere legat de cronica criticului Alex. Ștefănescu (*Plumbul transformat în aur*) la antologia mea de poezie *Secol*, despre care acesta a scris într-o revistă foarte vizibilă. Astfel, aș spune că nota generală a cronicii sale este una cât se poate de favorabilă poeziei mele, ba chiar surprinzătoare față de prudența sa, cu atât mai mult cu cât nu am intervenit în nici un fel, nici telefonic, nici pe net, nici prin cunoștințe..., pentru a obține această pagină critică. Nu este puțin lucru ca un critic de talia culturală a lui Alex. Ștefănescu să afirme că „Într-un moment istoric nefavorabil poeziei, Virgil Diaconu a făcut din poezie o religie și a ajuns unul din cei mai buni slujitori ai ei." Legat de cronica în discuție, eu unul nu am, așadar, ce să-i reproșez criticului.

** În ceea ce privește corectitudinea acordării premiilor, Corneliu Antoniu, deși recunoaște că „nerespectarea regulamentului stabilit înainte de concurs a fost în dezavantajul celor care au avut naivitatea să îl respecte", caută justificări pentru acordarea premiilor în afara regulamentului concursului. Dar dacă cineva nu respectă conditiile impuse de concurs, cum poate să fie câștigător? **(V.D.)**

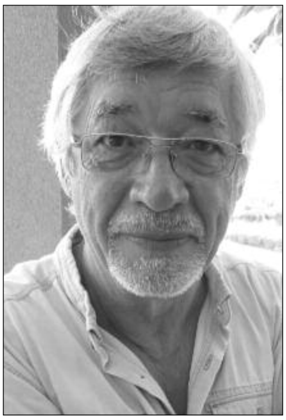

Poeți care au participat la Turnirul de Poezie *Cununa de lauri de la Tomis* *

Marele Premiu *Cununa de lauri de la Tomis*

LEO BUTNARU

Între două măşti

Poezia nu mă lasă să-mi întrevăd viitorul.
La ce bun zice să te vezi cum te stingi
sau doamne fereşte chiar mort?
Ce plăcere să-ţi vezi masca mortuară
secondată de ultimul ort?

...Azi la oglindă
în faptul dimineţii
m-am surprins că mă bărbieresc cu mare atenţie
de parcă nu care cumva de pe obraji
să-mi răzuiesc şi poezia – această
străvezie mască a vieţii...

Karaoke de Dobrogea

În Babadag
turnul geamiei
                        îşi zice vechiul karaoke de muezin.

Îmi amintesc de McLuhan:
mediul este mesajul...

Îngăduitor

Dumnezeu e atât de îngăduitor, încât
îi iartă până şi pe cei care îi rostesc
sau îi scriu numele cu greşeli.
În genere
Dumnezeu nu se amestecă în chestia asta
cu scrisul – la o adică
Atoatecreatorul nu e un învăţător zelos
de clase primare
care
serile
corectează teancuri de caiete.

Şi nici consilierii Săi nu se întâmplă să spună
să zicem
despre poeţi sau prozatori:
– Iartă-i, Doamne, că nu ştiu ce scriu!

Senzaţie sănătoasă în lumea bolnavă

Chiar în această lume
pe care unii
inclusiv filosofi
o consideră bolnavă
poţi trăi liniştitoarea senzaţie de imensitate
dublată de senzaţia că – uite
stai tu aşa
relaxat în imensitate
şi priveşti atent
foarte atent cum
timpul le vindecă pe toate...

Finalul inexistent

Ce uriaşă deosebire între lacul lebedelor –
şi lebedele lacului!...

Ca între balet – şi tigaie
ca între balerina primadonă –
                                        şi friptura şătrarilor
ca între puci – şi spaţiile ex-sovietice...

Într-adevăr
ce delimitări de adevăruri între lacul lebedelor –
şi lebedele lacului
deosebire mai uriaşă decât
între acarul Păun – şi poetul Galaicu-Păun
între ei doi – şi o pereche de păuni
                ce procreează frumuseţi iluzorii
(îţi poţi imagina
        până şi ouă de păună încondeiate la Paşte –
pentru că de ce ar fi doar Paştele cailor
nu şi Paştele păunilor?...)

Ce diferenţe uriaşe între diferenţele dintre lucruri

fiinţe
şi arta care pot – sau nu pot deveni artă
pentru a confirma
fantastica diferenţă dintre poem
lacul lebedelor – lebedele lacului – balet –
tigaie – primadonă –
puci – ex-URSS – acar – poet în carne şi oase –
ouă – Paşte –... şi acest final atât de diferit de
alte o mie şi unu finaluri ale acestui poem
deosebit chiar de el însuşi –
ca oaia – de miel
încât îţi vine să cânţi: unde te duci tu mielule
unde te duci tu poemule?...

Ca să auzi aproape optimistul răspuns: Spre inexistentul final mergem domnule...

O, nu, nu!

Concurs Miss World.
Parcă – adevărat, frumoase, –
sute de fiice ale Irodiadei,
în juriu – Irod.

O, nu, nu,
nu atare frumuseţe va salva lumea!

Recitind Gogol

Serile
în cătunul de lângă Dikanka
ici-colo pe la porţi
în bătaia craiului nou
de la slănina cinei
lucesc feeric buzele duduilor
şi feciorilor.

De altfel
ca şi prin Transilvania...

Alarmă aeriană

Nu este exclus că
dacă azi
din cer ar cădea, abundent, mană
cineva ar declanşa alarma aeriană...

Realitatea de facto

Ar reieşi că
predestinat
realitatea e ceva comun – o fenomenologie
un teritoriu ceva.

Însă nu e chiar aşa
adică realitatea nu e ceva comun
odată ce oarecine o mai drege cu un vis
o tămâiază cu marijuana
o diluează cu o iluzie
cu ceva subconştient
cu o pală de irealitate...

Iar cu adevărat complicat e când
în această realitate
ce ar trebui să fie – predestinat – comună
unul intervine cu ceva filosofie
altul cu poezie
ca şi cum personalizând-o
ba chiar – pardon – privatizând-o...

*Publicăm aici și în paginile următoare o parte din poeziile care ne-au fost înmânate de către poeții care au participat la turnir, fie că aceste poezii sunt chiar acelea citite în marea competiție, fie că nu.

Casa Scriitorilor, Neptun

Marele Premiu
Cununa de lauri de la Tomis

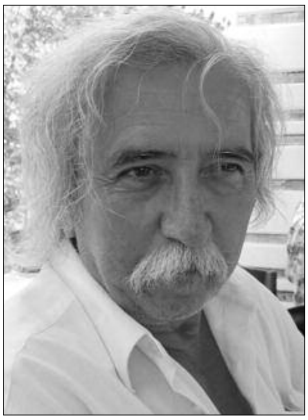
MIRCEA BÂRSILĂ*

* Poetul nu ne-a transmis niciun poem spre publicare.

Al treilea finalist, niciun premiu

ION TUDOR IOVIAN

şi ea mica vicioasă mă trage de mânecă

(Varianta I)

şi ea
mica vicioasă poezia
mă trage de mânecă
îşi apropie buzele umede în flăcări deja
de lobul urechii tocmai când vreau să mă duc
cu băieţii
„la una mică”
la birtul *Nevermore*
ca să uit de toţi şi de toate

să-mi beau porţia de cer şi de fiere
să-mi beau minţile

şi ea îmi face semn cu arătătorul
să o urmez – fie ce-o fi –
în turnul ei de fildeş pitit
într-o iarnă de poveste d'antan
undeva sub muntele Venus
deja vraişte
în care e frig şi e târziu
şi ecoul aduce muzici tare ciudate

şi mă pune să-i fac până seara
un paradis artificial tu
ca-n filmul ăla sud-american
din oscioare de pitulice şi puf de păpădie şi
rouă din stele şi gângurit de copii fără somn
şi raze de asparagus
un paradis tu
în care plouă cu soare în dormitor
şi cactuşii fac pe ei de ruşine
când o văd pe Musette cu vaporizorul
şi îngerii de turtă dulce se dau de-a crucea babei
prin pod şi cămări
excitaţi de prea mult emilbrumărel
prost şi botezat

şi mă pune să-i aduc
din ţări tare ciudate de dincolo de moarte
de dincolo de spaime
de la barul *Nevermore*
ca oaspeţi
pe Charles pe Cesare pe Alvaro
pe Arthur pe Vladimir
ca să facem împreună un guleai de pomină
să se cutremure din toate încheieturile
şi raiul şi iadul
un guleai cu vodka *Kalinka Kalinka maia*
şi rachiu năprasnic de Câlnău
şi bere şi mititei lungi aioşi

să facem un guleai
cu esenţa a cincea
a durerii de-a fi
prelinsă pe spinul în carne
adânc înfipt de Kierkegaard
cu prăbuşirea *en abîme*
a Micului Prinţ
de trei ori pe noapte până la lepădarea de sine
cu moartea legată fedeleş cu o şfară cu motocei
la capăt de crapă săraca moarte
jucându-se cu ei
cu Susana dolfosana cu coana Miţa biciclista
cu popândăul erotic scăpat
de sub fustele lui mam' mare şi tanti Miţa
ambetate absolut de telenovela de la ora 5 d.a.

„ca un stâlp eu stam în lună” – se jeluie săracul

dar hai să facem un guleai de pomină
în craniul lustruit al lui Yorik
până nu vine peste noi
întunericul
cul cool cu
lutul mâzga pestilenţa canalelor –

până nu vine peste noi şi marele măturător
cu un sfert de creier în marşarier
duglişul de el
zevzecul de el
iubitul nostru secret
de care tremură taurul
şi coana miţa biciclista
cu tot cu strudelul ei cu camembert
şi firele albe ale lui Barbă Albastră
şi toiagul pre moale al lui Arghezi
până nu vine cu făraşul cu lopata
cu echipa de hingheri
a lui Big Crow Big Clown

cine nu-i gata îl iau cu lopata
cu sorcova cu zăhărelul
cu imaginea rose-bonbon
a lui Nichipercea în
în călduri şi în spume
călare
pe madame pardon / coana miţa biciclista –
republicana ambetată din ploieşti
cu Lolita în extaz
friptă pe reşoul erotic
cu pluta pe Bistriţa
cu carul cu boi cu vidanja paradisului
«La Mâşkin»

şi ea
mica vicioasă poezia
tocmai când urc treptele Catedralei
mă aţâţă
dezgolindu-şi sânul lăsat
dar încă plin de zăpezi şi lavă vulcanică şi vis

îmi arată cărţile de tarot ale pierzaniei
şi mă leapădă
într-o lume pe care nu o cunosc

şi ea
mica vicioasă poezia
îmi cotropeşte nopţile pune stăpânire pe vise
pe copiii şi castanii şi copoii străzii
călăreşte cu Baba Cloanţa Cotoroanţa
pe cuferele în care am ascuns
norii cumulus
dimineţile ratate
icoana stinsului amor
şi amorul însuşi pus în formol
pentru zile mai negre ca astea

îmi pune aşchii sub unghii ca să-i scriu
mai repede

chitanţele că a stat în gazdă la mine
şi am ţinut-o
la post negru şi i-am stors
toate glandele
de frumuseţe şi senin şi venin şi surâs
dulce-amar
şi i-am ars cu ţigara tălpile cu care a mers pe ape
şi i-am pus la păstrare în sare şi oţet
fetuşii luminiscenţi
ieşiţi unul câte unul din Muntele Venus
pentru tine pentru ea pentru el

„deux etions et n'avions qu'un seul coeur"

pe foaia murdară de prea mult alb funebru
a dat în floare un prun pe care l-am gândit
ani îndelungi
iată-l
e beat de fericire că există

un lăstun şi-a aşezat în crengile lui gracile
şiragul de picături de sânge
al unui cântec d'antan
„deux etions et n'avions qu'un seul coeur"

şi nici n-am băgat de seamă că din grădină
a dispărut prunul acela deja bătrân
şi a lăsat locul gol
şi n-a mai crescut nimic acolo –
a fost găsit la colţul străzii
prăbuşit peste textul acestui poem

a dispărut şi lăstunul –
şi pata lui de cer s-a zdrenţuit
şi apoi s-a pierdut în înserare şi apoi în pământ

conturul durerii lui pe asfalt s-a şters şi el –

dar alături erai tu – acum nu mai eşti –
acum e doar zidul care nu mai sfârşeşte
dintre tine şi umbra ta
pe foaia muşcată deja de negru:
„deux etions et n'avions qu'un seul coeur"

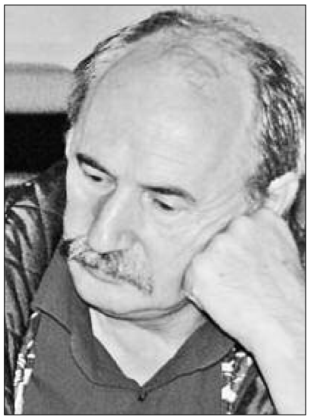
dar tu -
dar eu -

pe foaia de hârtie muşcată deja de negru
dă în floare
frica

un cântecel sugrumat de emoţie
hălăduind liber pe străzi
şi vata de zahăr pe băţ
şi suflul cald al gurii tale lângă lobul urechii
şi umbra unui lăstun iţită nu se ştie de unde
mă fac să iau foc dintr-o dată:
„deux etions et n'avions qu'un seul coeur"

dar e prea târziu

VIRGIL DIACONU

Tânăra coaliţie

Se oficiază tăierea panglicii în cimitirul politic
şi scrumbiile electorale respiră din plin
acest moment patriotic.
– *Şi dacă plămânii noştri*
nu vor plesni de atâta istorie,
vom fi din nou o familie fericită –
a mai reuşit să spună Adevărul
înainte de a fi înfăşurat
ca un cocon în panglica tricoloră;
şi înainte de a fi purtat pe umeri de lacrimile
şi regretele noastre electorale...
– *Încă unul pe care l-au îngropat*
înainte de vreme –
îmi şopteşte Vocea –*, aşa,*
ca să nu le mai încurce nimeni sforile
şi ca să ne vâre mai repede pe gât
lăturile lor ideologice!

S-a decretat Starea de Fericire Generală!
Şi Fericirea, care începe de sub propria ei fustă,
coboară în mulţime şi se împarte tuturor.
Eu însumi
voi fi stins de jarul de sub fustă
al fetelor de bulevard,
semn că ultima directivă – fericirea –
şi-a atins ţinta.

– *Trăiască noua coaliţie,* strigă vulpea,
primită cu ovaţii de găinile
care se dau pe spate de bucurie.
Şi care se calcă pe picioare şi pe ouă
ca să prindă râmele,
viermii şi ploşniţele acestui discurs
de-a dreptul memorabil.
– *Iată viitorul*, spune ea, privind fix
în ochii ficşi ai găinilor
care bat extaziate din aripi
şi adorm imediat pe pagina de istorie.

– *Ce dicţie! Ce igienă morală!* – spune Vocea,
căreia i-au scos, între timp, dinţii...
De fapt, înainte, cumătra a fost profesor plin
la Şcoala de lepre*, vezi,*
elevii ei pot fi număraţi şi acum
în primele rânduri.
În primele rânduri ale istoriei –
vreau să spun –*,*
de vreme ce ei, aleşii, pot funcţiona
cu carnetul oricărui partid.
Da, aleşii noştri sunt universali!
Iar dacă şi-ar pune mintea şi-ar face guvern
chiar şi pe lumea cealaltă.
Un guvern al morţilor, desigur,
care ar confirma toată ştiinţa,
toată arta conducerii pe care şi-au însuşit-o
la Şcoala de lepre.

Se taie moţul tinerei coaliţii.
Se transmite în direct această clipă istorică.
Se fabrică istoria acestei clipe.

Şi alesul face declaraţii pe toate posturile TV,
bine prins în acul de insectar
al misiei sale istorice. Alesul!

– *Vezi*, spune Vocea, *înainte de numire*
alesul nu avea niciun nume.
Numele i-a venit în plic cu biografie cu tot,
cu viitor cu tot.
Toate noi şi cu instrucţiuni de folosire!
La vremuri noi – carnete noi, spune Vocea,
căreia i-au scos, între timp, dinţii...

Şi fanfara senatului împuşcă cu diezii ei
liniştea cimitirului.
Liniştea morţilor, care îşi duc mai departe
viaţa în aplauze.
În aplauzele şi gamelele lor patriotice!

Apariţii

Sub streaşina glasului tău
mă întorc seara în grădină, mamă,
în grădina smintită de cireşii înfloriţi
şi de vrăbii.

Nu mai cuprinzi lucrurile...
Umbli prin camere, măsori singurătatea.
Între fotoliu şi pat, singurătatea.

Cana cu apă a rămas neatinsă,
ceasul a împietrit în perete.
Şi făpturile din album au dat năvală în casă.
Ele umblă zălude prin camere,
măsoară singurătatea.
Iată-l pe bunicul în hainele lui de paradă
şi cu medaliile pe piept. Cu toate medaliile,
ca să-ţi alunge tăcerea şi teama.
Iată fecioara, care are chiar mâinile tale.
Şi care aleargă pe câmp după fluturii amiezii.

Fecioara cu aripi de fluture.
Şi copilul, care prinde pentru tine
soarele cocoţat în cireş.
Toate au dat năvală în odaie,
de parcă lacrima nu ţi-ar fi de ajuns.

Da, uneori, tu mă trezeşti din somn
şi îmi arăţi noaptea bătută în cuiele de argint. –
O călătorie pentru care
nu sunt nici acum pregătit.
Şi pentru care nu voi fi niciodată.

Copacii din grădină se dau cu capul
de pereţii casei.
Şi eu mă închid în camera mea.
Nici n-am văzut când m-am lovit de cana cu apă.
De cana cu apă, din care se vede bine
că a băut cineva...

Întotdeauna se întâmplă ceva
peste puterile mele.
Ceasul din perete mă strigă toată noaptea
cu bătăile lui.
Şi inima aleargă ca o nebună pe-afară,
prin grădina smintită de floarea de cireş
şi de vrăbii.
Nici nu mai ştiu dacă vrea să ia în braţe pădurea
sau să îngroape totul în cenuşă.

Castelul

Despre copilul acela nu mai ştiu nimic.
Până şi castelul s-a ascuns de mine printre ruine.
Uneori, mă împiedic de turnurile şi ferestrele lui,
dau cu picioru-n soldaţi. Şi trec nepăsător
pe lângă prinţesa de aur.

Eu nu mai ştiu nimic despre copilul
din care am plecat.
Cireşul, care mă aştepta în fiecare dimineaţă
la colţ,
îşi întoarce acum ochii în altă parte.
Şi poate că ar lua-o la fugă printre frunze,
dacă nişte puşti nu l-ar trage cu putere
de mânecă.

Despre copilul acela nu mai ştiu nimic.
Vrăbiile s-au mutat de la mine cu toate cuiburile.
Eu am căzut până şi în dizgraţia
zilei mele de naştere,
a singurei zile când îmi amintesc că exist.
Şi caut răspuns.
Până şi propria casă m-a scos în brânci pe scări.
Casa mea e pe drum, mi-am spus, e pe drum...

Despre copilul acela nu mai ştiu nimic.
Şi totuşi, castelul îmi iese dinainte, uneori,
cu toate luminile aprinse,
ca o corabie care taie întunericul.
Şi prinţesa cu cireşe la urechi mă ia de mână
şi aleargă cu mine prin ierburi.

Negreşit, în noaptea aceasta mă voi întoarce!
În noaptea aceasta am să mă furişez
printre paznicii adormiţi.
Tiptil, să nu trezesc străjerii,
păsările întunecate de pe metereze.
În noaptea aceasta am să aştept în turn
ivirea zorilor.
Ivirea prinţesei. Acum nu mai aud decât râsul ei
care sparge în ţăndări dimineaţa.

Electorală

În ultima vreme, întunericul a scos iarăşi capul.
El frânge gleznele ierbii, se visează rege.
Şi dacă Domnul nu mi-ar fi legat
mâinile şi duhul în *Sfânta Scriptură,*
eu încă de mult aş fi scurtat de cap întunericul.
Şi toţi urmaşii lui Iuda,
care mă vând în fiecare zi.

Dar poate că este mai bine
să îmi fac propriul partid,
aşa cum îmi ciripeau, mai deunăzi, vrăbiile.
Partidul meu e floarea de cireş – le-am spus –,
în el s-a înscris, încă de la început, toată pădurea.
Şi depărtarea, stea cu stea. Şi ciripitul vrăbiilor,
care deja scrie în mine
adevărate poeme de dragoste.
Iată Partidul Florii de Cireş, a cărui doctrină
o ştiu mai bine decât mine cireşele;
şi pe care o răspândesc
mai bine decât mine vrăbiile.
Însuşi Domnul a trecut, în răcoarea dimineţii,
pe la mine.
El, care a fost întotdeauna independent
şi nu s-a amestecat în niciun partid,
va fi acum de partea florii de cireş.
De fapt, el este adevăratul lider spiritual, vezi,
el deja a început să îşi caute adepţi:
ba în cuiburile coţofenelor,
ba în poiana narciselor,
ba în vuietul pădurii.
El deja a început să-şi caute adepţi
şi să îi strige pe nume.

- Unde eşti Moise?
- Sunt aici, Doamne, la masa de scris. Sunt aici:
în poemul-coţofană, în poemul-narcisă,
în poemul-pădure.
Facerea e aproape scrisă, Doamne, ia şi citeşte!
Ia şi citeşte platforma electorală a florii de cireş!
Aceasta este arma
pe care am ţinut-o până acum secretă:
Facerea! Arma care pune la zid întunericul.

SILVIA BITERE

*

în umbră în urma umbrei
în pasul grăbit zdrobit
timpul
puţinul din mine
ca simplu om
vă spun nu păstrez în memorie
decât momentele fericite clipele cu mama mea
eu din ochiul ei ea din ochiul meu
oarbă săracă mă lua de mână şi plecam la vale
şi drumul cum e drumul vieţii
de alunecau toţi sfinţii ca pe tobogan
prin cămaşa ei de mătase
doamne, mă gândeam eu mică
ce frumoasă e mama când alunecă din ea îngeri

**

e ca o luptă surdă existenţa asta în trup
carnea care ne stă pe os nu este a noastră
a cui este?
dacă există ceva concret acum să-mi spui
acum să-mi arăţi munţii din tine şi mai cu seamă
vreau să ating cel mai înalt vârf al fiinţei tale
şi-apoi poţi să mă iei cu tine
să mă îngropi sub tine
să mă scuipi dar să mă adori
în moartea noastră
la moartea noastră
noi noastră
noi noastră

***

creşti, omule, creşti din ceva
ieşi, omule, ieşi din ceva
îţi las un perete deschis o venă
îţi dau ţie totul meu
îţi dau un bărbat îţi aduc o femeie
doar creşti
doar ieşi din ceva şi tu
mă doare şi mi-e ruşine că mă doare omul
atunci ce sunt
ce eşti
de ce te faci mic chiar acum
când am prins drag de tine

4.

într-o noapte a coborât aşa din senin o furtună
şi cum tata era plecat în pădure după lemne
am zis că-i tata
nu
aceasta este o poveste
mă scuzaţi

într-o noapte albă şi grea
precum se ştie mama în dureri
s-a coborât din senin o lumină

e tot ce am putut să văd pe lumea asta mai bun

5.

nu-mi spune mie ce să fac
ţipetele astea de pasăre încurcată
                                        nu mă ajută cu nimic
efectul ăsta de aripi mă omoară
îmi distruge filă cu filă
                                tot ce am construit până acum
adică nimic
înţelegi?
nimicul!
Mâine dai extemporal la Română, băiete
L A R O M Â N Ă
Să laşi pasărea să ţipe!

6.

am zece minute să te fac să mă asculţi
am tot timpul din lume ca azi să nu fiu aici,
                                                        dar cu voi
am privit un nor sus sus
din degete au început să-mi curgă pe verticală
                                        pahare din sticlă
tot ce am dus la gură în timpul ăsta în care
                                am fost şi nu am fost cu voi
am cinstit!
am crescut dintr-o mamă şi dintr-un tată
am încercat să nu mă lepăd de un Dumnezeu
icoane am bătut în cuie pe unde am apucat
dacă mâine nu o să mai existe
                                        nimic din ce-am spus azi
înseamnă că nu am fost niciodată aici

ARTE POETICE
■ Nr. 30
■ August 2016
Cafeneaua literară

Schimbarea la faţă a lui Mircea Cărtărescu?

Preambul

Aflat în anticamera celor şase decenii de existenţă (n. 1 iunie 1956) şi în plină glorie, Mircea Cărtărescu şi-a lansat, la ediţia Gaudeamus din 18-22 noiembrie 2015, o nouă operă: *Solenoid*, „roman" de 837 de pagini. Evenimentul a avut loc într-o ambianţă, ea însăşi „solenoidă", centrală, de înaltă levitaţie, cu un public numeros în faţa căruia a cuvântat crema elitelor culturale contemporane, în frunte cu filosoful şi eseistul Gabriel Liiceanu, directorul celei mai prestigioase edituri de azi, Humanitas. Prin hazard, m-am aflat în acea zi acolo, absolut impresionat, ca şi companionul meu Nicolae Georgescu, de anvergura întâmplării, confirmată, cu asupra de măsură, de Gabriel Liiceanu, care a precizat că asistăm la cel mai important moment cultural/literar din ultimii 25 de ani, poate chiar la nivel planetar, de vreme ce filosoful a apreciat că *Solenoid* este una dintre marile cărţi ale umanităţii din toate timpurile. Pe loc, s-au şi vândut 1000 de exemplare (cu autografele de rigoare), cum ne-au informat, ulterior, *mass-media*. Anvergura publicitară a concurat, în acele zile, un alt best-seller, *Biblia pierdută* a lui Igor Bergler (apărută la Editura Rao, 2015), carte venind pe urmele altei celebrităţi, Dan Brown cu al său *Cod al lui Da Vinci*. Entuziasmul lui Gabriel Liiceanu a culminat cu mărturia că, de-acum încolo, pe cartea sa de vizită va scrie: *Eu am citit solenoid*. Şi încă, direct către autor: „Cine va citi cartea ta va înceta să fie un cititor de rând." Astfel de metamorfoze, în sânul cititorilor, se produc odată la un secol, sau la două, sau la milenii, precum în cazul revelaţiei produse de Biblie. Între scriitorii laici, Dante a mai avut curajul să-şi considere *Divina comedie* o nouă Evanghelie şi, într-adevăr, i-a reuşit. De altfel, fiecare scriitor, în narcisismul său funciar, visează să concureze Cartea Cărţilor. Nici lui Mircea Cărtărescu nu-i este străină o asemenea autorevelaţie, el considerând *Solenoid* o Evanghelie, o Carte chiar „în afara muzeului literaturii". (1) De altfel, scriitorul şi generalizează, pe bună dreptate: „Nici o carte n-are sens dacă nu e o Evanghelie." (2) Mai mult de atât, trebuie să fie un... solenoid care să te propulseze în starea de levitaţie, precum tablele lui Moise scrise cu „degetul lui Dumnezeu" plutind deasupra tablelor: „Aşa trebuie să fie literatura ca să-nsemne ceva: o levitaţie deasupra paginii, un text pneumatic, fără nici un punct de atingere în lumea materială. (...) Ştiam că nu trebuie să scrii cu adevărat decât Biblii, decât Evanghelii. Şi că destinul cel mai mizerabil e al celui ce-şi foloseşte propria minte şi voce ca să rostească vorbe care nu i-au fost dictate şi puse în gură: falşii profeţi ai tuturor literaturilor." (3) De aceea, nici *Solenoid* nu trebuie citit ca pe o carte obişnuită de literatură, ne îndeamnă deopotrivă Mircea Cărtărescu şi Gabriel Liiceanu: fie de la pagina 250 încolo, fie pe fragmente, zilnic, rar, precum Biblia.

(Dar dacă, dimpotrivă, *Solenoid* trebuie citită cât mai repede posibil, dintr-o răsuflare, de se poate, pentru a o evalua cum se cuvine?! Liiceanu a parcurs-o în opt zile, în porţii de 100 de pagini. Eu l-am întrecut, am citit-o în cinci zile, scoţând fişe într-o cantitate cu mult mai mare decât va fi acest comentariu. Astfel, deocamdată, pot spune, în cunoştinţă de cauză, că ne aflăm, cel puţin prin voinţa *schimbării la faţă*, în preajma celei mai bune şi mai complexe cărţi, de până azi, a lui Mircea Cărtărescu!).

Pe de altă parte însă, autorul, îngândurat faţă de ceea ce se va petrece cu cititorii săi tradiţionali, cere răbdare şi îndurare, nu fără îndrituire. Căci el crede că este vorba de un alt Cărtărescu, la antipodul celui răsfăţat de critică. Ingrată situaţie, fiindcă *Solenoid* a avut parte de o lansare în plină ambianţă a vechiului răsfăţ! N-are, totuşi, motive de îngrijorare decât în cazul în care va trebui să conştientizeze că s-a bazat prea mult pe capacitatea lui fabuloasă de a intra în transa „beţiei de cuvinte", atât de lăudată de marii critici contemporani, neglijând latura estetică şi construcţia (Nicolae Manolescu), încât limba română, care nu suportă să te erijezi în stăpânul ei, cum a spus-o Eminescu (*Nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră.*), ajunge, pe ici, pe acolo, să se răzbune, chiar dacă e foarte îngăduitoare cu talentele greu de stăpânit în prolixitate. Aşa se explică de ce strădania de a fi *corect lingvistic* (mimetism la *corect politic*?), îl îmboldeşte să scrie, uneori, precum vorbesc parlamentarii snobi, care nu mai pot de grija cacofoniilor: „toate obiectele dorinţei şi ororii, *ca şi himere, ca şi inscripţii, ca şi sentinţe* (s.n.) caligrafiate sinistru pe epiderma flexibilă". (4) Nefinisată stilistic (se zice că a prezentat editurii un manuscris caligrafiat fără nici o corectură), scriitura comite repetiţii precum: un „text pe care cel care", în schimb, utilizează pronumele relativ *ce*, care substituie nume de lucruri, deşi *bătrânii* sunt, totuşi, persoane („asemenea bătrânilor ce sunt..." (5)) etc. În acord cu excepţionalitatea naratorului, vin şi supra-superlative precum „cele mai extraordinare" (6), „cea mai majestuoasă" (7) sau genitive precum „al lui tata" în loc de *al tatei* (8), pentru ca întoarcerea la credinţa strămoşească să se facă pe

drumul ocolit al protestantismului, cu Isus, nu cu Iisus, naratorul având, ce-i drept, afinităţi cu secta de tip protestant a *pichetiştilor* protestatari. S-ar putea ca „licenţele” stilistice să provină din credinţa ajungerii la perfecţiunea scriiturii (care, totuşi, îi repugnă, atribuind-o scriitorilor), încât, precum se zice, manuscrisul *Solenoidului* nu are nici o corectură, perfecţiune la care Eminescu nici n-a putut visa, de vreme ce textele poetului au zeci de variante!

Dar acestea sunt „mărunţişuri” pe lângă noutatea de ansamblu a viziunii cărtăresciene, vrându-se o adevărată *Kehre* heideggeriană faţă de toate cărţile de până azi. Ce-i drept, Gabriel Liiceanu a intuit că aşa se va întâmpla încă de acum douăzeci de ani, ştiind că Mircea Cărtărescu este Alesul. Dar pe atunci încă şi *marele critic* decisese deja că este Alesul, criticul însuşi fiind Alesul, nu doar ca personaj episodic al *Solenoidului*: „Nimeni, dacă nu coboram cu un veac în urmă, nu mai avusese atâta autoritate şi putere la o vârstă atât de tânără.” (9) Paralelismul Eminescu-Titu Maiorescu – Cărtărescu-Nicolae Manolescu este evident. Le-a fost hărăzit doar celor doi mari critici să descopere şi să consacre *centrele iradiante* ale canonului literar românesc, unul pentru veacul al XIX (dar şi pentru secolul al XX-lea), celălalt pentru ultimele decenii ale celui de al XX-lea şi pentru veacul al XXI-lea, sărind, fireşte, peste G. Călinescu, care n-a făcut decât să consolideze profeţia lui Maiorescu asupra *poetului naţional*. Iată de ce a venit rândul celui de al doilea Maiorescu să detroneze *poetul naţional* şi să ridice alt uriaş soclu, grandios cât Statuia Damnării din *Solenoid*, dar de astă dată soclul fiind nu *spiritul naţional*, ci acela globalist, transnaţional, al corectitudinii politice. Pentru asta, Mircea Cărtărescu trebuia să declare răspicat (*Jurnal*, 2001) ceea ce nu făcuseră nici Bacovia, nici Tudor Arghezi, nici Lucian Blaga, nici Ion Barbu, nici Nicolae Labiş, nici Nichita Stănescu, nici Cezar Ivănescu, toţi rămaşi în adâncurile lor eminescieni: anume că el nu mai are nimic de-a face cu poporul şi spiritualitatea românească, pentru el literatura fiind o chestiune exclusiv privată, având ca reper doar propria condiţie narcisiacă: „Nu-mi pasă de viaţa naţională şi socială, de comunităţi. Individul, eu, asta mă fascinează, grota.” Tot lui Cărtărescu i se pare că „a trăi în România e ca şi cum ai înota într-o piscină cu acid sulfuric”. Şi: „N-am crezut niciodată în specificul naţional, în «sentimentul românesc al fiinţei», în tot ceea ce filosofii culturii şi psihologii maselor ne-au atribuit ca să ne distingă de alte popoare”. („Jurnalul naţional”, iunie, 2005).

Faceţi o comparaţie cu Eminescu şi veţi vedea distanţa de eră geologică dintre publicistul de la „Timpul” şi articlerul de la „Evenimentul zilei”. De aici şi cotitura radicală, manolesciană, către imaginea *istoricizată* a poetului şi jurnalistului Eminescu şi înlocuirea ei cu alt *centru iradiant* al canonului literar contemporan, Mircea Cărtărescu. Pentru centralitatea eminesciană, G. Călinescu scrisese *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (1941); pentru schimbarea paradigmei, cu centralitatea cărtăresciană, Nicolae Manolescu a scris *Istoria critică a literaturii române* (2008), considerată de comilitoni Biblia istoriei literare româneşti spre următorul veac. Din păcate, una improvizată, grăbită, artificială, din care răzbate doar strălucirea criticului impresionist, pe fondul unui raţionalism cartezian, anacronicizat de bune decenii. Şi nu e întâmplător că la primul semn de încălcare a codului, de la *Solenoid* adică, marele critic pare a-şi părăsi statuia sculptată ani îndelungaţi, în vederea Premiului cel Mare, menit să adeverească şi propria-i măreţie.

Când Horia-Roman Patapievici a preluat, victorios, frâiele ICR, după ce trecuse, „corect politic”, prin condiţia de funcţionar la arhivele Securităţii (CNSAS), sub umbrela „anticomunistă” a lui Vladimir Tismăneanu şi a lui Traian Băsescu, salvatorul elitelor, noul director şi-a intrat în pâine făcând o înflăcărată mărturie de credinţă cărtăresciană asupra artei şi literaturii, ca domenii strict *private*, fără legătură cu dimensiunea naţională. Erau create toate condiţiile pentru a ataca fortăreaţa Premiului Nobel în beneficiul lui Mircea Cărtărescu. Erau puse pe tavă, prin susţinute traduceri şi promovări, operele valoroase, culminând cu trilogia *Orbitor*, scrisă înadins parcă pentru a face dovada geniului artistic („Nimeni nu are mai mult instinct literar decât mine”, va nota în acelaşi *Jurnal* din 2001). Culmea e că avea şi dreptate. Mai mult, îndeplinise condiţia *sine qua non* a acceptării la Premiul lui Mango, cum îi va spune Constantin Virgil Negoiţă (10), aceea de autor *political correctness*. Totuşi, promovatorii au ignorat un lucru: condiţia de scriitor român, supus şi el *legendei negre* care pluteşte peste apele Dâmboviţei prin ocheanele anamorfotice ale celor din Occident. Pe de o parte, o capodoperă poetică precum *Levantul* nu poate fi receptată de judecătorii nordici din pura pricină că „epopeea” cărtăresciană este intraductibilă, ca şi poezia lui Eminescu, pe care o parodiază în cea mai mare parte a cărţii. Pe de alta, şi prozele lui Cărtărescu, mustind de apetenţă stilistică, e greu să fie gustate de academicii suedezi. Cel puţin, strădaniile celor de la ICR înfrăţite cu cele manolesciene de la USR i-au adus destulă popularitate în lume Cărtărescului, încununat, anul trecut, şi cu Premiul de Stat al Austriei. Nu ştiu cât va mai sta Mircea Cărtărescu în anticamera Premiului Nobel, dar să fie sigur că zăbava lui acolo nu se datorează cârtelilor unor critici precum Ion Spânu, ajunse, nu demult, şi-n „Frankfurter Rundschau” (4 octombrie 2015). Ba, se aude că, pentru întâia oară, în ultimii ani, şi-ar fi luat mâna de pe Nobelul românului şi Nicolae Manolescu. Gurile rele spun că din pricina conflictului iscat între Liiceanu şi Manolescu, la mijloc stând timbrul literar, controversata cotă de 2% din preţul cărţilor care trebuie vărsată în conturile Uniunii Scriitorilor, ceea ce pentru un editor nu prea iese bine la socoteală. Mărunt măr (pădureţ!) al discordiei pentru aşa ceva! Adevăratul măr buclucaş vine din *Solenoid*. Deja se preia, zgomotos, părerea marelui critic că *Solenoid* este *eşecul* din ultimul sfert de veac al lui Cărtărescu, opinie la antipodul celei liicene. Pe internet circulă evaluări manolesciene de felul „roman rămas în stadiul de şantier” sau: „*Solenoid* se sfârşeşte banal, chiar din punct de vedere al scenariului autorului... *Solenoid* este un roman amorf, fără o construcţie limpede, în orice caz, vizibilă cu ochiul liber, curgând la întâmplare, pe măsură ce e scris, încrustând în epica lui poveşti diverse şi minunate, biografii legendare, parabole strălucitoare, dar lăsându-ne finalmente *sur notre soif*. Păcat!” Bună treabă: construcţia nu e *limpede*, dar e *vizibilă cu ochiul liber*! Aşa încât *Solenoidul* pare să fie ameninţat între gigantele stânci Scylla şi Charybdis. Aflat între cei doi monştri de piatră, solenoidul trebuie să-şi atingă menirea: să-l facă pe autor să leviteze deasupra-le, biruitor deopotrivă peste lauda fără măsură şi praştia pulverizării.

Îi va reuşi?

Narcisul dublu şi literatura

Trebuie pornit de la mărturia dintâi: aceea a *ego*-ului narcisiac supradimensionat, megalomanic, prin care şi-a tăiat cordonul ombilical cu geniul naţional, ca ruptură cvasitotală de Eminescu: *Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor precum soarele soarbe un nor de aur din marea de amar*. În *Solenoid*, Cărtărescu pretinde că amintirea singurului cordon ombilical este acela care l-a legat de mama

(dar o mamă care a pactizat cu „terorismul" medicilor, agresori ai copilului), semn descoperit chiar de naratorul-personaj în *buric*, depistând acolo bucăţi negre, infime, de sfoară, desprinse cu migală în momentele din faţa oglinzii şi din baie. Buricul pământului contemplându-şi buricul?! Un narcisism, totodată, care l-a rupt, paradoxal, şi de *actul clar de narcisism* al lui Ion Barbu, aducător de seninătate, în acea geometrie înaltă şi sfântă a lui Lucian Blaga.

Organul lui Narcis de receptare a lumii este *ochiul*. Relativ la autorul *Orbitorului*, o spune şi Dan C. Mihăilescu: „C(ărtărescu) este, prin excelenţă, un vizual, de infernuri şi purgatorii, iar imageria lui, imperiul său fabulos de vedenii nu are precedent în proza românească." (11) Fireşte, nu-l are precedent nici pe Eminescu, cel care era deopotrivă însă de vizual şi de auditiv (Tudor Vianu), facultate net superioară atât vizualilor, cât şi auditivilor, care i-a permis să perceapă universul şi-n a patra dimensiune, ceea ce Mircea Cărtărescu încearcă abia în *Solenoid*, dar, spre nefericirea lui, nu pe calea firii proprii, ci pe una contorsionată, ca bobina lui Borina, care e calea raţionalităţii tehnice excesive, strivitoare, cum e şi talpa monstruoasei Statui a Damnării. Ceva de genul raţionalităţii tehnice sovietice, observă un comentator detaşat al romanului, prozatorul Camelian Propinaţiu, căruia titlul *Solenoid* îi evocă *Hiperboloidul inginerului Garin*, romanul lui Aleksei Nikolaevici Tolstoi, scris în 1926-1927. Mi se pare că aici este cheia diferenţei dintre geniul lui Eminescu şi „genialitatea" solenoidă a lui Mircea Cărtărescu.

Ochiul Narcisului cărtărescian este *orbitor*, dar nu şi *orb* ca al lui Homer sau Oedip. Situaţia aceasta ingrată condamnă la dedublare, la o personalizare schizoidă care a funcţionat ireproşabil câtă vreme a dominat o singură imagine din oglindă, a dimensiunii *ego*-ului. Iată însă că a sosit momentul crizei. Mircea Cărtărescu îl localizează în data de 24 octombrie 1977, când s-a hotărât să citească la Cenaclul de Luni poemul *Căderea*. Fuseseră atunci programaţi doi candidaţi la glorie literară: naratorul şi un alt începător, al cărui nume este trecut cu vederea. În vreme ce însă acesta a cules elogii, devenind, ulterior, un răsfăţat al criticii, autorul *Căderii* a suferit o groaznică rănire a orgoliului său de Narcis, decis să cucerească lumea: „Despre poemul meu s-a vorbit ca despre un produs de patologie literară." (12) Cenacliştii au făcut „vivisecţie pe trupul meu martirizat". Aştepta înfrigurat să fie salvat de *marele critic*, care avea cuvântul din urmă, dar acesta a început cu „un vârtej aiuritor de cuvinte", pe un ton umflat ca din filmele comice, concluzionând că „poetul nu are simţul limbii şi nici pe departe talentul necesar unei asemenea întreprinderi" (13). A fost lovitura de graţie, care l-a urmărit, catastrofal, timp îndelungat, lecuindu-l pentru totdeauna de literatură, acceptând condiţia de profesor, şters şi anonim, la Şcoala 86 din Colentina, condiţie din care se va naşte, finalmente, *Solenoid*, noua Evanghelie a umanităţii, tocmai fiindcă este „o scriere în afara muzeului literaturii, o uşă adevărată mâzgălită pe aer, şi prin care sper că voi ieşi cu adevărat din propriul meu craniu. Un text pe care cel care dă autografe la întrunirile cu profesorii sau prin cine ştie ce străinătăţi nici măcar nu l-a visat." (14) Se desprinde aici dedublarea narcisiacă: în ziua de 24 octombrie 1977, citiseră doi Mircea Cărtărescu: unul, biruitor, lăudat şi devenit celebru în literatură, celălalt – autorul *Căderii*, Narcisul de semn întors, retras gasteropodic în profesorul cenuşiu de la 86, refuzând literatura celuilalt, strălucitoare, de o vervă stilistică ameţitoare, lăudată cu asupra de măsură de marele critic şi de mărunţii critici din juru-i, încă de la debutul editorial cu *Faruri, vitrine, fotografii*, în care, la loc de cinste se află şi poemul *Căderea*, divulgat, de o parte a presei ca plagiat după *Tristram Shandy* al lui Laurence Sterne: „Întâiul lucru care s-a observat la el era plăcerea cuvintelor. Rareori un poet a fost astfel vorbit de cuvintele sale ca Mircea Cărtărescu." (15) Într-adevăr, era şi diferenţa esenţială faţă de modelul Tristram Shandy, ceea ce, în cadrul textualismului postmodernist face caducă acuza de plagiat.

Numai că protagonistul din *Solenoid* refuză tocmai geniul literarităţii, considerând că poemul său, desfiinţat la Cenaclul de Luni, nu este literatură, reprezentând condiţia celuilalt Narcis, al oglinzii *negre* sau *cenuşii*, sinteză, poate, de Bacovia şi Arghezi, spre primul îndreptându-ne proclamarea *singurătăţii totale*, iar spre al doilea motoul *Solenoidului*, preluat din *Ex libris*:

Un om de sânge ia din pisc noroi
Şi zămisleşte marea lui fantomă
De reverie, umbră şi aromă,
Şi o pogoară vie printre noi.

Dar jertfa lui zadarnică se pare,
Pe cât e ghiersul cărţii de frumos.
Carte iubită, fără de folos,
Tu nu răspunzi la nici o întrebare.

Cu precizarea că la Arghezi ne aflăm totuşi în literatură, poate chiar în *gratuitatea* poetică modernistă, pe când Mircea Cărtărescu refuză, acum, orice întoarcere la literatură, fie aceasta din propria grădină, *Levantul* sau *Orbitor*. El preferă condiţia neprofesionistului din proza dostoievskiană *Nestocika Nezvanova*, în care marele violonist este diletantul Efimov, nu maestrul impecabil, respectând canonul. De aceea, în ziua de 24 octombrie 1977, s-au desprins din Mircea Cărtărescu doi Cărtăreşti: cel hărăzit succesului şi propunerii la Premiul Nobel şi cel de al doilea, care va respinge literatura şi va scrie *Solenoid*, op care n-ar fi nici literatură şi nici măcar antiliteratură, deşi unul dintre modele va fi Franz Kafka. Marele critic n-a bănuit niciodată că sub ochii lui s-au născut doi Mircea Cărtărescu: „ironizat şi descumpănit, am renunţat pentru totdeauna la literatură", recunoscându-se „un ratat", dar, straniu lucru, simultan, „a apărut şi celălalt, scriitorul, omul de succes, cel care timp de decenii avea să scrie poeme şi romane din substanţa noastră comună, din trunchiul celor douăzeci de ani în care a fost unul singur." (16) Vinovatul, în faţa Judecăţii de Apoi, este primul. La Judecată se prezintă toţi autorii de capodopere literare: Tolstoi (*Război şi pace*), Thomas Mann (*Muntele vrăjit*), James Joyce (*Finnegan's Wake*), Gabriel García Márquez (*Un veac de singurătate*) şi ceilalţi, dar Dumnezeu, privindu-i cu îngăduinţă, le spune: „Da, le-am citit, fireşte, pe toate, chiar înainte ca voi să le fi scris. Aţi adus oamenilor ceasuri de desfătare, i-aţi îndemnat la meditaţie şi reverie. Aţi desenat în *trompe l'œil* cele mai uimitoare, cele mai baroce, cele mai ornamentate, cele mai masive porţi pe zidul interior al frunţii, pe osul ei neted şi gălbui. Dar care dintre aceste porţi s-a deschis cu adevărul? Prin care dintre ele s-a ridicat pleoapa frunţii de pe ochiul creierului? Prin care dintre ele creierul a început cu adevărat să vadă?" (17) Prin nici una din aceste capodopere. În schimb, Dumnezeu a privit către cei umili, între care Kafka, Preşedintele Schreber, Isidore Ducasse, Swift şi Sabato, urmaţi de numeroşi autori de jurnale anonime, veniţi toţi fără capodopere, cu mâinile goale, care au scris „doar cu lacrimi, cu sânge, cu substanţă P, cu urină şi adrenalină şi dopamină şi epinefrină, direct pe organele lor ulcerate de frică, pe pielea lor escoriată de extaz." Din toate paginile lor, Dumnezeu concepe „marea carte a suferinţei umane", în care va avea loc de cinste şi *Solenoid*: „O astfel de pagină aş vrea

să fie scrierea asta, una dintre miliardele de piei de om scrise cu litere infectate, supurânde, din cartea ororii de a trăi.” (18)

Iată marea *Kehre* pe care vrea s-o aducă în literatura română şi universală Mircea Cărtărescu al II-lea, noua lui *schimbare la faţă*. O nouă Evanghelie: „Nici o carte n-are sens dacă nu e o Evanghelie.” De astă dată o Evanghelie „a ororii de a trăi”, pe când Evanghelia străveche era a *bucuriei de a trăi*, a *îndumnezeirii* omului. Ce-i drept, raţionaliştii, atei sau nu, au văzut în vechea Evanghelie *oroarea de a trăi*. La tot pasul, de pildă, într-o *Contraistorie a filosofiei*, în şase volume, semnată de contemporanul nostru Michel Onfray, se subliniază ideea unui creştinism mizantrop, care, desigur, urăşte trupul, viaţa în genere. Schimbarea trăită de Pavel din Tars pe drumul spre Damasc ar fi dus la triumful urii faţă de femei, de trup, de dorinţe, de plăceri, de pasiuni, de ştiinţă şi inteligenţă, oglindă a transformării „foştilor persecutaţi în persecutori” (19): „Ontologia dezesperantă a creştinilor îl condamnă pe om pentru vecie, atât cât va dăinui el pe pământ. În schimb, ontologia gnostică îi disculpă pe oameni şi-i lasă liberi să acţioneze într-o lume asimilabilă cu o întindere de ruine. Adam este vinovat pentru unii, victimă pentru ceilalţi: între aceste două poziţii radical antinomice se joacă destinul omenirii.” (20)

Noul Mircea Cărtărescu, anti-scriitorul, pe care versant se postează? Pe al ontologiei gnostice, care *evadează* din creştinism, sau pe al Evangheliei lui Iisus? Grea dezlegare a enigmei! Atât de grea, încât nici nu poţi judeca gnosticismul ateist al profesoarei de istorie, Rădulescu, agent al terorii de la Şcoala 86. Între colegii profesorului de limbă şi literatură română, doamna Rădulescu e mesager al *istoriei*, în vreme ce Europa trăieşte în *postistorie* (cum va decreta Fukuyama), în postmodernism. Particularizând, ea predă *românism* în timp ce spiritul veacului e în *postromânism*. Volumul al treilea din *Orbitor* este impregnat de *postromânism*, observă un comentator, amintit aici. Tradiţia voievodală a istoriei româneşti este acolo nimicită, evocând atmosfera din *Politicele* lui H.-R. Patapievici. Postromânismul înseamnă, implicit, *posteminescianism*, care va fi marcat definitiv de faimosul număr 265/1998 din „Dilema”, în care unul dintre semnatari este Mircea Cărtărescu. Atunci s-a semnat decesul condiţiei de *poet naţional* clamată şi de marele critic. Interesant că Mircea Cărtărescu face oarecum figură aparte faţă de tinerii comilitoni care i-au negat total poetului geniul liric şi geniul de gânditor. El ştie că „furioşii” mint într-o nedreaptă devălmăşie. Şi atunci recurge, anticipat, la ruptura din sânul propriei personalităţi, descoperind doi Eminescu: unul, cel glorios, romantic, „idol naţional” şi celălalt, mizer, anonim, suferind, păros, cu platfus etc. Pe întâiul Eminescu, cel respins şi hulit de Cristian Preda, T.O. Bobe, Radu Pavel Gheo, Răzvan Rădulescu *et tutti quanti*, îl învăluie cu tăcerea, pentru ca să-l scoată în relief pe al doilea, *mâna de pământ*, *alter ego* al autorului *Căderii* din *Solenoid*. E o ambiguitate care poate însemna, deopotrivă, suprem elogiu adus lui Eminescu, satisfăcând, în acelaşi timp, ferocitatea atacurilor comilitonilor. Inteligenţa dedublată a lui Cărtărescu a funcţionat ireproşabil, riscând, totuşi, să fie asimilat demolatorilor, ceea ce nu este, fiindcă, bunăoară, fără poezia lui Eminescu *parodia/simulacrul* enorm care este *Levantul* n-ar fi fost posibil.

Aţi băgat de seamă că printre denigratorii dilematici se găseşte şi un Rădulescu. Personajul din *Solenoid* are ceva din anvergura celui din „Dilema”. Camelian Propinaţiu a observat că Mircea Cărtărescu reia, din cărţile anterioare, situaţii şi nume de personaje. Un dentist fioros există în *Enciclopedia Zmeilor*, numele celor două Irine este preluat din *De ce iubim femeile* etc. Interesant că dilematicul Rădulescu „apreciază” şi el din moştenirea eminesciană figura-ruină din ultima fotografie a poetului. Mai mult, Statuia Damnării din roman este anticipată de acest Rădulescu în „Dilema”, ca oglindă a ultimei poze eminesciene. El îşi etalează preferinţa pentru „adevăratul” Eminescu, fotografia omului-ruină, regretând că nu i s-a ridicat „sifiliticului” o statuie care să oglindească: „un adult cu chelie, adipos, cu ochii uşor exoftalmici. În statuie, ochii lui să fie luminoşi ca farurile duble ale unei locomotive Pacific, capul lui (*sic*!) să se rotească în jurul gulerului înalt de la cămaşă, şi lumina de sub genele lui ostenite să călăuzească vapoarele spre ţărm.” (21)

Doamna Rădulescu, profa fioroasă de istorie românească, este o asemenea călăuză „eminesciană” de statuie strivitoare. *Aura* ei este enormul ghiul de aur de pe deget cu care lovea, necruţătoare, elevii incapabili să înveţe istorie naţională. Mai mult, tot cu acest ghiul, care este şi xenofob, îl loveşte pe ţiganul maistru Eftene, pe care-l acuză că i-a furat arma infailibilă. Ţiganul recurge la un gest extrem: vine în cancelarie cu un cleşte şi-şi smulge, în văzul tuturor, singurul dinte de aur, aruncându-i-l în faţă, cu tot cu sângele care se împrăştie peste pereţi şi profesori (22). De altfel, cruzimea dentară se extinde, laitmotivic, în întreg romanul. Michel Onfray asimila creştinismul cu „o întindere de ruine”. Ambiguitatea prozei cărtăresciene lasă aceeaşi imagine pe seama altei religii: comunismul. Din păcate, scriitorul nostru nu opune religiei comuniste creştinismul ortodox. De ce? Corectitudinea politică arată creştinismul ca fiind românesc, în consonanţă cu al ateistei Rădulescu. Soluţia lui este o erezie: pichetismul, alt obrăzar al disidenţei antedecembriste. Aşa încât I(i)sus rămâne printre ruine, cu tot cu Bucureşti, care este ruina în absolut. Pentru Narcis, frustrat de dublura luminoasă din oglindă, ruina înseamnă *singurătate*.

(Continuare în nr. viitor)

Theodor CODREANU

Note

1. Mircea Cărtărescu, *Solenoid*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2015, p. 54.
2. *Ibidem*, p. 279.
3. *Ibidem*, p. 416.
4. *Ibidem*, p.
5. *Ibidem*, p. 557
6. *Ibidem*, p. 344.
7. *Ibidem*, p. 266.
8. *Ibidem*, p. 476.
9. *Ibidem*, pp. 43-44.
10. Constantin Virgil Negoiţă, *Împotriva lui Mango*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2004.
11. Dan C. Mihăilescu, articol de dicţionar, *Dicţionarul general al literaturii române*, C/D, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2004, p. 154.
12. Mircea Cărtărescu, *op. cit.*, p. 44.
13. *Ibidem*, p. 46
14. *Ibidem*, p. 54.
15. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Piteşti, col. „Sinteze”, p. 1340.
16. Mircea Cărtărescu, *op. cit.*, pp. 498-499.
17. *Ibidem*, pp. 278-279.
18. *Ibidem*, p. 279.
19. Michel Onfray, *O contraistorie a filosofiei. Creştinismul hedonist*, vol. 2, trad. de Mihai Ungureanu, Editura Polirom, 2008, p. 5.
20. *Ibidem*, p. 37.
21. Răzvan Rădulescu, *Eminescu văzut de departe*, în „Dilema”, nr. 265/1998, p. 9.
22. Mircea Cărtărescu, *op. cit.*, p. 255.

LIVIU CAPȘA

Povești

pe aici nu se trece
striga tot neamul cu mâna
pe furcă
și fuga-n picioare

lângă el sărăcia și nevoile
prestau și ele o mână de ajutor
pârjolind ce mai rămăsese
flămânzind și însetând dușmanul
care-și lua câmpii îndărăt

cei rămași beau apă dulce
și nu mai plecau
culegeau și din râu și din ram
cât era ziua de lungă
și pohta de lată
apoi se împrieteneau cu tot
ce freamătă

și azi așa și mâine tot așa
și-n veci nealtfel
s-a născut istoria mare din țara mică
cu întâmplări cu turme de miei
și câini mai bărbați decât bărbații

și eroi câtă frunză și iarbă
pentru fiecare poveste

Cartier meloman

veselia cartierului a dat de pereți
cu toate ușile
cu toate geamurile
din balcoane muzica susură dulce
ca o dulceață de cireșe amare

unul ambalează un motor
până intră-n cartea recordurilor
altul scutură de pe portativul covorului
toată gama de note

din grătare simfonia sfârâitului
se înalță-n eter
frige tălpile îngerilor pofticioși

totul e sechestrat confiscat
de-această veselie nebună
ciripitul vrăbiilor bubuie-n boxe
și-un freamăt de frunze vioaie
adie în căști
un imn gâlgâie și-n gușa cocoșului
care scurmă-n balcon

natura toată fredonează
mugetul acesta puternic de viață
cui nu-i place
cine strâmbă din nas
n-are decât să ia drumul Ateneului

IOAN BARB

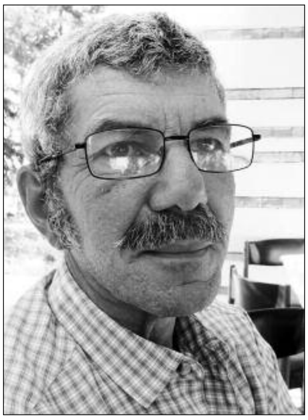
Paravanul

casa numită melancolie
are balcoanele mascate de un nuc bătrân
fără frunze
un prizonier îngenungheat
cu mâinile sus împungând cerul cenușiu
de câte ori îi treg pragul
mă ademenește o îmbrățișare nepământeană
aerul toropit în plămâni
o răsucire a cheii în broască
suntem singuri stăpâni în acest templu
în oglindă
corpurile noastre levitând
prin odăile mari
zmee numite amăgire...

Zidurile mării

Încercăm să limităm libertatea oceanului
Să rupem o fâșie de uscat
Așa cum alinți o femeie pe genunchi
O cuprinzi cu brațele înșelătoare
Mâine se vor încolăci pe o altă talie
Vor contura sub cămașa de mătasă
O nouă amăgire
Este un fel de a opri zborul
Așa cum camuflezi zgomotul stropilor
Căzuți pe acoperișul vechi cu descântece

Pe locul acesta încă necunoscut
Ca visul de dragoste al unei fecioare
Vom înălța un turn din care vom asculta
Plânsul valurilor sfărâmate de zid
Murmurul sângelui picătură cu picătură
Salvând de la moarte încă o zi

NICOLAE CREPCIA

O corabie naufragiată

Nu am timp,
nu am avut niciodată.

În timpul care ar fi trebuit
să fie al meu
alții s-au înghesuit,
ca-ntr-un azil de noapte,
cu problemele lor dureroase,
cu sentimentele lor confuze,
încât timpul meu
a devenit al lor.

Timpul meu
e o corabie naufragiată
foarte departe de țărm,
imposibil de recuperat.

Un vânt urlând de tristețe

Întâmplarea frumoasă
s-a împiedicat și a căzut,
și-a frânt picioarele
și n-a mai ajuns la mine.
S-a împiedicat de o altă întâmplare
care zăcea de-a curmezișul,
s-a împiedicat de timpul
unei alte întâmplări
și n-a mai ajuns la mine.
La mine a ajuns numai un vânt
urlând de tristețe,
la mine a ajuns numai o iarnă plângând
cu lacrimi mari și albe

și mi-e frig
și tremur îmbrățișat
de absența ta.

În oglindă un chip bătrân

Privirea mea întâlnește în oglindă
un chip bătrân,
istovit de spaime.
Pe cuprinsul lui și-au săpat
prăpăstioase albii
toate râurile durerii,
în ele au căzut și s-au înecat
cele mai multe visuri
și tinerețea, și optimismul,
și una după alta toate iubirile.
Privirea mea ar vrea să-l vadă zâmbind
dar buzele lui desenează
doar un rictus
al deznădejdii.
Privirea mea se acoperă cu palmele
și oftează.

RUXANDRA ANTON

Nimic de partea noastră

Spune
cum este
albul paginii
și ochii lor din lemn
care nu pot vedea

la cuțite sărutul
hârtia murdară
cuvântul care se clatină
în minciună

în lucrurile mici
cântă același cântec vechi

revine la noi
revine la noi
neîncrederea

tu pieri
într-o slăbiciune de foc
așa cum copacii mari
au căzut

bărbați tineri
în spatele meu
târâsc întunericul de sticlă
dau pe stereo vântul
o pânză groasă pun ei
pe albul paginii

plânsul din leagăn
l-ai adus
cu minciuna ta
într-o cutie de bijuterii

NICOLAE POGONARU

acasă

am ajuns acasă la perfectul compus
în hol pantofii tăi obosiţi
de atâta alergat la serviciu
prin oraş prin piaţă
la casa de la ţară
în living pe măsuţa de lângă fereastră
vaza cu florile în derivă
şi cu apa neschimbată de câteva zile
la MTV îl asculţi pe Mark Knopler
cântând Money for nothing checks for free
iar eu tocmai îţi ofer salariul ridicat de pe card
oricum femeia ţine cheltuiala casei
privirea îţi alunecă spre cărţile din bibliotecă
– soldaţi aliniaţi în poziţie de drepţi –
scoţi una din rând pe care scrie
Gilbert Cesbron-voiçi le temps des imposteurs
zâmbeşti la mine cu semnificaţie
între timp maşina de spălat
scoate un zgomot ciudat
poate ne mai ţine până la vară
când voi lua banii pe concediu
mă întrebi într-un târziu
dacă m-am mai întâlnit cu prietenii
care mi-au mai rămas
da răspund mecanic în virtutea obişnuinţei
continuând să scriu acest text
treptat treptat din ochii tăi coboară noaptea
ca în poemul lui Lucian Blaga
până să aţipeşti formezi un număr de telefon
la fiul de peste mări şi ţări
de la capătul lumii se aude în aparat
ca la un pick-up defect
«Il n'y a pas d'abonné au numéro
que vous avez demandé...
il n'y a pas d'abonné ...
pas d'abonné pas d'abonné...»
şi îmi aduc aminte că exact cu aceste cuvinte
se încheie romanul lui Cesbron
pe care l-ai închis după lectura câtorva pagini
și ai adormit zâmbind unei umbre

arest la domiciliu

poate ar trebui să te gândeşti
că oraşul în care locuieşti
este un fel de penitenciar cu străzi
cu magazine instituţii publice
parcuri locuri de agrement
care la rândul lor sunt nişte puşcării mai mici
în care oamenii se mişcă relativ liber
uneori în weekend sau în concedii
ei pot evada dincolo de zidurile imaginare
dar condiţionat de sumele de bani
de vouchere sau de întoarcerea la serviciu
gândeşte-te că eşti un cetăţean supus permanent
unor reguli pe care doar şefii au voie
să le încalce sau să le ignore
gândeşte-te că te afli sub un fel
de control judiciar fără să fi încălcat vreo lege
şi gândeşte-te că acasă
eşti în arestul tău preferat
de unde poţi fugi unde vrei şi când vrei
prin ecranul televizorului
care oricum îţi influenţează deciziile cotidiene
în rest ce-ţi mai trebuie

o noapte poetică

târziu după ce zgomotele oraşului
şi-au înfundat ecoul în bitum
sau în zidurile gri ale blocurilor
din cartierele periferice
poetul acum liber de eşapamente şi claxoane
îşi face timp şi iese pe singurul bulevard din oraş
este de capul lui
neobligat să salute pe nimeni
la adăpostul întunericului
pe sub foşnetul castanilor în floare
se simte din nou tânăr
umblă hai-hui trăgând cu urechea
la conversaţiile ocazionale ale necunoscuţilor
acumulând teme de inspiraţie
nothing else matters refrenul trupei Metallica
răzbate dintr-un bar apropiat
deschide uşa şi se simte inundat
de valuri de atmosferă boemă
dă pe gât câteva shot-uri
şi se simte mai împlinit
deşi el ştie că doar efectul alcoolului
îi hrăneşte această senzaţie
este bine-dispus şi chiar bagă 100 de roni
la sutienul unei stripteuse
ca pe vremea când venea cu gaşca literară
la salonul de masaj erotic
să-l relaxeze moldovencele aduse proaspete
de la Chişinău cu accent rusesc
euforic se întoarce acasă
în sanctuarul său ticsit de cărţi
se întinde pe fotoliul vetust
şi adoarme fără să se învelească
atunci dintre coperţile cărţilor
ies milioane de cuvinte care se ţes
într-un pled de metafore şi sensuri
acoperind visul poetului

LAURENŢIU CIPRIAN TUDOR

Dublul

o,
dublul acesta nesuferit
care e femeia
oglindă capricioasă
schimonosind liniştea din postludiu
oglindă-fereastră, sticlă
oglindă capac
peste camera neagră;
s-a risipit și ecoul violoncelului
lăsând haosul din noi
fără lavă, fără litere
făr-Ă

unde-i firul?
unde-i șarpele?
unde-i grădina
pulpelor coapte și a sânilor pârg?
unde-i moartea vampirică
zgâriindu-și fața arsă de soare?
unde e i?

Secretul

îți spun un secret
numai ţie:
copacii nu merg
pentru că există păsări,
păsările zboară
pentru că există crengi,
altfel și statul și zborul
sunt imposibile
o cruzime!

Vis vesperal

În lăuntrul meu
o femeie frumoasă
îmi citește poemele.

Ea

coapsele ei şi pulpele
şi picioarele care nu se mai termină
fac un arc de triumf
singurul valabil
pe sub care
armata de gală a nervilor mei
defilează

ADRIAN LESENCIUC

Joc terţ

Încercare de axiomatică

Se dedică scriitorilor Theodor Codreanu şi Horia Muntenuş, aflați sub lumina proteguitoare a lui Ion Barbu

1.

Inversa curbură
E după natură
O joacă matură
Secundă, dar pură.

1.1

În priviri o rază
Cerc întruchipează
Oglinzii să crează
Adâncimea trează.

1.1.1

Oglindă, cuțitul
Naşte infinitul
Sub tăiș finit, ul-
timul pas cu mitul.

1.1.1.1

Fix în ochi, punct domol
Adunând, ca un pol,
Dreptele în ocol.
Spre nadir, unde-n
gol...

1.1.1.2

Fugind după coadă
Câinele se-nnoadă:
Planu-i o neroadă
Formă, o năhoadă.

1.1.1.3

Convex orizont al
Luminii, în metal
Se încheagă mintal
Destine. Cerc frontal.

1.1.2

Sigiliu-aş vrea,
să-nsemn
Poemu-n chip solemn
Cum fierăstrău-n
lemn
Fixează gândul-semn.

1.1.3

Spre patrie latră
Clipa idolatră
Poleind pe piatră
Lumina din vatră.

Un spirit rebel

Personalitatea lui Vintilă Horia poate fi caracterizată printr-o potenţare a trăsăturilor generice ale unui anume tip creator: o fiinţă ruptă de umanitatea convenţională, inadaptabilă, nu o dată rebelă faţă de mentalităţile, curentele, cutumele epocii ce-l contextualizează. În chip oportun, **Georgeta Orian*** îşi intitulează amplul eseu închinat lui Vintilă Horia, „un scriitor *contra* timpului său”, reluînd o sintagmă a acestuia dintr-un text din 1977, care conţine şi o ambiţioasă justificare a disocierii în cauză. Un asemenea autor, crede Vintilă Horia, „devine, în mod necesar, fondator sau cel puţin iniţiator în schiţă al vreunui gest sau gînd în legătură cu viitorul”. Cartea foarte meritorie a tinerei universitare din Alba Iulia ne îngăduie să urmărim nervurile acestei opoziţii pe care scriitorul a cultivat-o precum un blazon. Adică exprimînd-o făţiş, argumentînd-o, pledînd cu elan în favoarea ei: „Dacă toţi reprezentanţii elitelor contemporane, de la poeţi pînă la oamenii de ştiinţă, ar fi *pentru* veac, s-ar pronunţa în favoarea propriului lor timp, atunci n-am mai avea nici un fel de drept şi nici o posibilitate de a spera în împlinirea

unui timp viitor. (...) Romancierul, ca şi muzicantul sau fizicianul, să se situeze în opoziţie, deoarece poziţia lor de partizani sau de copărtaşi ai unui regim, sau unei situaţii de fapt, ar elimina *ipso facto* orice posibilitate a unei societăţi de a se deschide către viitor. O astfel de societate s-ar găsi condamnată la omogenitate, vreau să spun lipsită de acel element numit eterogenitate, reprezentat de artişti şi de oamenii de ştiinţă în stare să producă acea scînteie de antagonism fără de care nici un fel de program n-ar fi posibil”. Ne putem da seama chiar din însufleţirea unor asemenea rînduri de varianta opoziţiei pe care o întrupează Vintilă Horia, care e una activă, energică. Într-un eseu din 1960, intitulat „Revolta scriitorilor sovietici”, romancierul ne oferă o imagine proprie a lumii contemporane, preocupată foarte de împărţirea indivizilor în felurite dihotomii şi „angajări”, nesocotindu-i însă pe apartenenţii unei categorii speciale, cea a „revoltaţilor” care optează pentru solitudinea spiritului sub scutul religiei. Un asemenea „revoltat” a fost fără doar şi poate Vintilă Horia însuşi. Cîtuşi de puţin un autor „comercial”, care să vîneze aplauzele publicului larg ori cîştigurile materiale, acesta s-a dorit un intelectual prizat de un cerc restrîns, de elită.

Discursul său înfăţişa o îmbinare a unor elemente venind nu doar din literatură şi istorie, ci şi din biologie şi fizică, fără a evita contactele cu parapsihologia, sub acolada unei culturi sintetice, în perspectiva unei Europe creştine. Romancierul făcea figura unui intelectual rasat, cu un iz al unor epoci crepusculare. Iată cum îl vedea Alexandru Paleologu, reîntîlnindu-l prin 1990, cînd era ambasador la Paris: „mi-a făcut o mare plăcere să-l văd în forma aceasta finală şi care-l împlinise într-adevăr, un aristocrat intelectual, un domn. Îmi plăcea să-l aud vorbind, avea un timbru frumos al vocii şi era un perfect aristocrat, un mare cărturar şi scriitor. Eu n-am subliniat că era un mare scriitor fiindcă mi se pare că nu-i nevoie să mai spun. E efectiv un mare scriitor. Vintilă Horia face parte din această extraordinară elită românească, de scriitori remarcabili”. Nu credem a exagera alăturîndu-l, aşa cum face Georgeta Orian, celebrei triplete Eliade-Ionesco-Cioran, cu toate că e încă relativ puţin cunoscut în ţară. E datoria noastră să-i traducem în continuare cărţile, unele de circulaţie occidentală, cum e de pildă *Journal d'un paysan du Danube*, scrisă în limba franceză şi tradusă în italiană şi spaniolă, dar nu şi în româneşte...

Să urmărim în continuare liniile psihologiei acestui important scriitor împotriva veacului său. Una din formele protestului pe care l-a întruchipat îl reprezintă exilul, adică neaşezarea, migraţia spaţială ca o manifestare a unei predestinări. Există oameni sortiţi fixării într-un topos de care se percep organic legaţi şi alţii care caută plecarea, evaziunea, mişcarea precum o încercare de amortizare a unei crize lăuntrice. Cu o melancolică ironie, Vintilă Horia declara: „exilul meu începe la vîrsta de opt luni”, deoarece mama sa a fost nevoită să plece cu copilul abia născut din Oltenia, care urma să fie ocupată de trupele duşmane, în cursul primului război mondial. Exilul a devenit tema de căpetenie a operei sale, culminînd cu faimosul roman *Dieu est né en exil. Journal d'Ovide a Tomis,* nu doar ca o reflectare a condiţiei de itinerant ce i-a circumscris existenţa, ci şi ca o focalizare a unor trăiri imanente, ţinînd de natura psihică. E vorba, credea Vintilă Horia, de o fatalitate, de o asumare a exilului nu ca o „monedă de schimb”, ci ca o determinare „soteriologică”. E ca şi cum nu o realitate geopolitică ar fi produs exilul, ci o paradoxală

adaptare la inadaptarea produsă de istorie ar fi creat prilejul unei împliniri în neîmplinire. Vintilă Horia departajează diversele straturi ale diasporei, aşa cum de altminteri Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca ne atrăgeau nu o dată atenţia asupra naturii neomogene a categoriei în chestiune (ultimul îi numea pe exilaţii lipsiţi de conştiinţă, „deplasaţi”): „Aceşti oameni ar fi fost, oriunde şi oricînd, nişte exilaţi. Istoria n-a făcut altceva decît să le ofere un titlu şi să le indice o cale, pe care ei o aleseseră dinainte şi pe care Platon o numea *thymos* sau plan vital, născut odată cu noi. Aş vrea, scriind aceste rînduri, să trasez o frontieră precisă între masa exilaţilor, pierind sau supravieţuind numai în inautentic şi sentimental, şi cele cîteva personalităţi destinate exilului, integrîndu-se astfel într-o stare mai înaltă şi mai umană, pe un plan paradoxal mai inaccesibil care-i face utili semenilor lor, celor din ţară şi celor de pretutindeni”. Cuvinte din care putem reţine şi vectorul unui naţionalism distilat, care se suprapune peste cel al calităţii personale.

Exilul pune în cauză identitatea celui ce-l practică. Avem a face cu o cazuistică a relaţiei ontologice dintre eu şi Celălalt. Aparent ar fi doar o incompatibilitate, o disjuncţie cu potenţial ameninţător, generatoare de inconfort dacă nu şi de agresivităţi. De fapt, avem a face, la o privire mai atentă, şi cu o posibilă multiplicare a unului persoanei, cu o coexistenţă a unor ipostaze ce se pun de acord ori intră în concurenţă în sfera acestuia ca şi-n relaţie cu Celălalt. Tzvetan Todorov: „Îi putem descoperi pe ceilalţi în noi înşine, putem înţelege că nu formăm o substanţă omogenă şi radical străină de tot ce nu este sinele: eu este un altul”. Subiectul identităţii devine dramatic în epocile critice. Atunci, sub impulsul unor presiuni exterioare, se poate pune acut problema identităţii naţionale, care are şansa de a fi conservată ori topită în alteritate. Adică putinţa de-a descoperi în eul nostru pe un Celălalt al etniei comune. Voindu-se român în continuare („Întotdeauna am simţit că port amprenta acelui spaţiu în care mi-am trăit primii ani ai copilăriei: colinele Moldovei dintre Prut, Siret şi Carpaţi”), căutînd a prezenta străinătăţii toposul său natal (Monica Lovinescu remarca „înrudirea secretă” a romanelor scriitorului „prin evocarea aceluiaşi spaţiu năpăstuit de istorie, bîntuit de anotimpuri grele, pecetluit de o soartă tot atît de nemilostivă”), Vintilă Horia nu trece dincolo de marginile romanităţii. Italia, Franţa, Argentina, Spania constituie punctele de reper, biografice şi lingvistice, ale „evaziunii” sale care nu şi-a pierdut niciodată din vedere obîrşiile: „tocmai fiindcă întîlnirea, împreună, a diferenţei şi a similarităţii este un factor-cheie în procesul de identificare”. Există permanent un echilibru în dezechilibrul exilului în discuţie, menţinerea unor canale de comunicare cu spaţiul-matrice, nostalgia unei unităţi al cărei sîmbure e simţămîntul naţional, inclusiv sub raport religios. Căci Vintilă Horia aspira la o lărgire a ortodoxismului, plasat într-un orizont ecumenic continental, care ar fi un fel de *aggiornamento* al credinţei înaintaşilor săi.

Şi acum o temă spinoasă: calificarea politică a lui Vintilă Horia. Numele său e legat de scandalul provocat după decernarea prestigiosului premiu Goncourt, în 1960, pentru romanul *Dieu est né en exil*. În acel moment s-a dezlănţuit împotriva scriitorului o campanie care încerca a-l discredita pentru opiniile sale mai vechi, de extremă dreaptă, în periodice de notorietate precum *L'Humanité, Les Lettres françaises, Le Figaro, Paris Jour, Le Monde* ş.a. Folosind un limbaj insultător, scriitoarea Francoise Mallet-Joris, între alţii, declara: „Este un personaj odios şi aş fi fericită să-i văd portretul în ziare ca arestat. Cînd scrii articole de felul celor pe care le-a semnat el şi în condiţiunile în care au fost scrise, porţi o răspundere mai gravă decît un criminal de drept comun”. Iar comunistoidul André Würmser adăuga pe un ton nu mai puţin contondent: „nimic din calitatea sa literară nu poate justifica laurii cu care a fost încoronat capul unui hitlerist”. Să ne amintim că atari propoziţii fluturau într-o Franţă în care o seamă de autori foarte cunoscuţi i-au proslăvit pe Stalin, pe Troţki, pe Mao-Tze-dun, fără să atragă mari riposte. Pe bună dreptate, reamintindu-şi episodul în chestiune, în 2002, Theodor Cazaban, aflat în dialog cu Cristian Bădiliţă, comenta: „Este inadmisibil ca un comunist de cea mai joasă speţă, precum André Würmser, un comunist care regreta că nu s-au tăiat mai multe capete la revoluţie, una dintre ultimele tîrîturi morale ale partidului stalinist francez, zis comunist, să fi avut de partea lui 99 % din intelectualitatea franceză”. Ce se întîmplase? Consecvent în atitudinea sa anticomunistă, aflat la un cocktail oferit de editura ce-l publicase, Vintilă Horia refuzase să-l întîlnească pe ataşatul cultural al Ambasadei României la Paris. A urmat o acţiune tipică a Securităţii, după cum ne informează Mihai Pelin: „Într-un document de Securitate din epocă, această victorie a fost rezumată în termenii următori: «În 1960, aflîndu-se în Franţa, Vintilă Horia a scris cartea *Dumnezeu s-a născut în exil*, prin care denigra ţara noastră. Cu această ocazie, a participat la concursul Goncourt şi i s-a acordat primul loc. În urma demascării lui de către organele noastre, comisia de decernare a fost nevoită să-i retragă premiul»”. Dar care a fost realmente atitudinea politică a lui Vintilă Horia? Într-adevăr, acesta a colaborat la o seamă de publicaţii legionare precum *Sfarmă-Piatră, Meşterul Manole*, ca şi la *Gândirea*, aşa cum au făcut-o şi alţi scriitori şi intelectuali ai noştri, unii de prim-plan. Se vădea astfel o exacerbare a nemulţumirilor iscate de un sistem politic marcat de ineficienţă şi corupţie şi, nu în ultimul rînd, o aspiraţie de regenerare spirituală. Amestecul spiritualităţii cu acţiunea politică, nescutită de mijloace violente, ceea ce a reprezentat indiscutabil o gravă eroare, a pecetluit mişcarea cu pricina într-o zonă a iluziilor primejdioase, mai cu seamă după asasinarea lui Corneliu Zelea-Codreanu. Iată o precizare a lui Vintilă Horia, din 1961, cu privire la acest segment al vieţii sale: „Mişcarea care era la centrul campaniei anti-comuniste şi care atrăgea entuziasmul tineretului era *Garda de Fier*. (...) Noi ne declaram cu toţii adversari ai marxismului ca ideologie şi ca încarnare politică; eram toţi naţionalişti şi creştini, dar eu îmi rezervam independenţa mea”. Orice s-ar zice, intuirea pericolului comunist n-ar putea oare constitui în ochii noştri un merit? Istoria nu l-a confirmat cu asupra de măsură? Din păcate, suntem dispuşi prea adesea a judeca extrema dreaptă din România, mişcare cu un program esenţialmente creştin, deosebită de fascism şi nazism,

după cum a stabilit pînă şi Tribunalul de la Nürnberg, exclusiv prin prisma propagandei comuniste. Adevărul este că violenţele sale, condamnabile desigur, au fost provocate în cea mai mare măsură de violenţele la scară amplă iniţiate de regele Carol al II-lea, gelos pe succesul unei organizaţii care nu l-a admis ca lider. Iată o consemnare mişcătoare a lui Vintilă Horia: „Violenţele cărora Garda de Fier le-a căzut victimă, cadavrele tinerilor români, colegii mei, care au umplut pieţele oraşelor, cînd un grup din Garda de Fier a ucis un prim-ministru, m-a impresionat într-o măsură care depăşea obiectivitatea. Am înţeles atunci că o înspăimîntătoare tragedie se va declanşa în lume: cadavrele pe care le-am contemplat într-o dimineaţă de toamnă, în 1939, nu erau decît cele dintîi dintr-o lungă sîngerare pe care oamenii politici o preparau Europei. Cadavrele acelea tinere, înconjurate de sînge închegat, ca de nişte nimburi negre, fără strălucire, constituiau laolaltă cadavrul generaţiei mele”. Dreptatea şi nedreptatea, binele şi răul se mixau în proporţii greu de discernat. Cum să-l apreciem azi pe Vintilă Horia, unul dintre scriitorii şi cărturarii noştri de prim ordin, prezenţă pregnantă şi în mediile occidentale, deşi încă ocolit în patria sa? Cazul său are apăsătoare analogii cu cele ale unor Eliade, Cioran, Noica. E drept că Vintilă Horia l-a elogiat pe Hitler, apreciind pe deasupra şi că „opera lui Mussolini... va rămîne peste veacuri mai ales ca o desăvîrşită realizare artistică”, dar asta - *nota bene* - cu cîţiva ani înainte de război, cînd era posibil să se găsească aspecte favorabile celor două personaje. O publicistă ne-a adus la cunoştinţă nu demult că e „dezgustată” de tot ce are legătură cu Vintilă Horia. Să ne înţelegem. Cu ce e mai bun Sadoveanu care n-a ezitat să scrie că „pentru mine, Constituţia lui Stalin (...) este ca o Evanghelie a lumii nouă ce se pregăteşte” şi că, după ocupaţia sovietică a ţării, „soarele democraţiei învie”? Dar G. Călinescu? Dar Petru Dumitriu? Dar Marin Preda? Am putea-o lua în serios pe acea doamnă doar atunci cînd, spre a-şi proba consecvenţa, va declara că e la fel de „dezgustată” şi de Sadoveanu şi de G. Călinescu şi de Tudor Arghezi şi de Petru Dumitriu şi că, în consecinţă, nu ne rămîne decît să-i aruncăm peste bord pe toţi sau, aşa cum zice paremiologia populară, să azvîrlim odată cu apa din copaie şi pruncul. Pentru ca astfel corabia conştiinţei noastre postdecembriste, complet debarasată de lestul trecutului, să meargă drept la ţintă, către orbitoarea puritate a ţărmului valorilor viitoare...

Gheorghe GRIGURCU

*Georgeta Orian: **Vintilă Horia - un scriitor *contra* timpului său,** prefaţă de Mircea Anghelescu, Ed. Limes, 2008, 352 p.

D-ale noastre neaoşe…

Mă repet cu mare plăcere şi constantă convingere: compun şi românii, cu har. Enescu, exemplul etern. Icoana muzicii autohtone. Pe lângă el, în epocă, Theodor Rogalski. Sau Paul Constantinescu. Trăgându-şi seva, tustrei, din folcloru' naţional. Şi lumii, ferice, opusuri mândre lăsând. Dragi mult cel puţin românului cult. Care nu pregetă să le asculte nesăţios orişicând...

Auzii şi eu, iară, binevenit, câteva. În Cireşar, la filarmonica loco. „Rapsodia română nr.2”, „Trei dansuri româneşti” şi „Olteneasca”. Parcă mai vii, mai proaspete, mai atractive azi decât în veacu' trecut. Capodopere pe care timpu' le face mai valoroase. Mai luminoase, mai vrednice de neuitare şi tot mai frumoase. Aşa încât a le cânta pe măsură nu este un fleac. Alexandru Ganea a-nţeles aceasta şi a pus la treabă orchestra în felu-i ştiut. Serios, tenace şi minuţios. Închegat, echilibrat şi vizibil animat fiind travaliul prestat. Aplaudat, ca răsplată, lung şi apăsat...

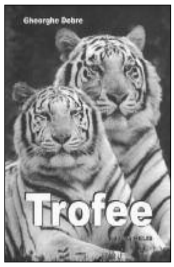
L-am felicitat, firesc, pe Alex şi-nc-o dată-i mulţumesc. Pentru c-a ales inspirat şi-a-nfăţişat adecvat. Meritat, sugerez să repete neapărat. Oriunde-o putea, făr' ca pe gânduri să stea. Altfel spus, mai aplicat, cu un îndemn consacrat, „cântă d-alea d-ale noastre”! „Şi astăzi, şi mâine, mereu”. Că nu-i rău deloc şi melomanii adevăraţi aprecia-vor pe loc. Aci, în Piteşti, categoric...

Adrian SIMEANU

Gheorghe Dobre
Exerciții de libertate (poezii)
Editura Helis, Slobozia, 2015

Gheorghe Dobre
Trofee (studiu critic)
Editura Helis, Slobozia, 2012

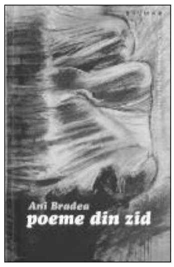
Marin Ifrim
Cartea de muncă
Editura Teocora, Buzău, 2016

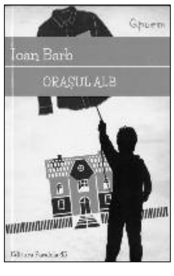
Florina Isache
Drum în casa de iarbă (poezii)
Editura Pleiade, Satu Mare, 2016

Ani Bradea
Poeme din zid
Editura Brumar, Timișoara, 2016

Ioan Barb
Orașul orb (poezii)
Editura Paralela 45, Pitești, 2016, Colecția Qpoem

Iulian Moreanu: Exit

Ieşirea din realitate – evident, din realitatea propusă de paginile unei cărţi – şi intrarea în fantastic se face, în cazul lui **Iulian Moreanu** (un scriitor care a demonstrat, nu o dată, că este un povestitor de prima mână), nu prin ruptură, nu prin folosirea tehnicilor consacrate de o astfel de literatură, ci prin prezentarea aceleiaşi situaţii/întâmplări din mai multe unghiuri, ca în acele ilustrate de acum câteva decenii, în care figurile înfăţişate depindeau de direcţia privirii şi de modul cum cădea lumina pe liniile fin haşurate. Întâmplări obişnuite – o vizită în satul natal, întâlnirea cu o fostă prietenă din copilărie intră în neobişnuit printr-o înlănţuire de cauze care duc la un final tragic. Personajul se mişcă într-o lume pe care a cunoscut-o cândva, pe care o recunoaşte în linii mari, dar care este înzestrată cu o capacitate de transformare capabilă să inducă o stare de teamă şi de confuzie. Totul pare normal – şi satul, şi pensiunea Ştefaniei, şi sătenii care vin să bea la restaurant şi să facă schimb de noutăţi –, dar există, sub acest strat de suprafaţă, ceva greu, misterios, care schimbă mereu perspectiva spaţiotemporală. La un moment dat, Cristi, psihoterapeutul obligat să-şi reconsidere traseul existenţial, să-l vadă când cu ochii copilului care-a fost, când cu ochii adultului ratat care-a devenit, îşi mărturiseşte confuzia, incapacitatea de a înţelege cauzele care-l transformă dintr-un turist oarecare într-un erou tragic, prins într-o urzeală diabolică de situaţii aparent banale. La început, personajul are capacitatea de a găsi cauze reale pentru fiecare întâmplare neobişnuită prin care trece: Ştefania poate fi o femeie grasă, îmbrăcată ca o precupeaţă care s-a ajuns, dar tot ea poate părea, din când în când şi apoi definitiv, o frumuseţe cu şarm şi stil, aşa cum şi cârciuma ei ordinară se poate transforma într-o splendidă pensiune modernă: toate acestea pot depinde de intenţia privirii, căci, obişnuit şi firesc, vezi ceea ce vrei să vezi, percepţia fiind rareori obiectivă. Capacitatea de metamorfoză a spaţiului în care evoluează Cristi, terapeutul, nu este una de circumstanţă; ea pare a fi o trăsătură dominantă, care a existat dintotdeauna, dar de care personajul abia la maturitate ia act. Sunt semnificative în acest sens episoadele care narează vizitele succesive ale celor doi (Ştefania şi Cristi, pe vremea copilăriei lor) la casa de la marginea pădurii, pe care nimeni altcineva n-o vede şi în care locuitorii, asemenea soarelui şi lunii, parcurg acelaşi traseu mitic, blestemaţi să nu se vadă, să nu se întâlnească niciodată. Bătrâna cu şerbetul şi cu poveştile ei despre lada de zestre magică, bătrânul Brăduţ, ursuz, mai apropiat de vieţuitoarele codrului, decât de oameni, Zorica ţiganca, mama hidosului Neculuţă-broscoiul, sunt câteva personaje-simbol pentru lumea de care personajul principal s-a rupt, dar în care este obligat, de către forţe mai presus de înţelegerea lui, să se întoarcă.

Deşi cauza reală a întoarcerii i se va dezvălui abia în final, psihoterapeutul intuieşte că nu este vorba despre o simplă „revenire”, ci de o provocare la descoperirea laturii profunde, magice, a lumii; el trebuie să-şi urmeze „scrisa”, să înţeleagă forţele misterioase care-l scot din linearitatea temporală şi-l plasează într-o lume în care secundele, minutele, orele etc., adică reprezentările convenţionale, terestre, ale timpului, nu mai înseamnă absolut nimic. Ziua poate fi an, orele pot însemna zile sau luni întregi, atâta doar că, la revenirea pe axa temporală (să-i zicem *normală*), personajul constată că a lipsit câteva clipe sau, cel mult, câteva minute. Devierile de la succesiunea temporală logică au, în cartea lui Iulian Moreanu, graţia unui joc, chiar dacă vorbim despre unul tragic, de-a dragostea şi de-a moartea.

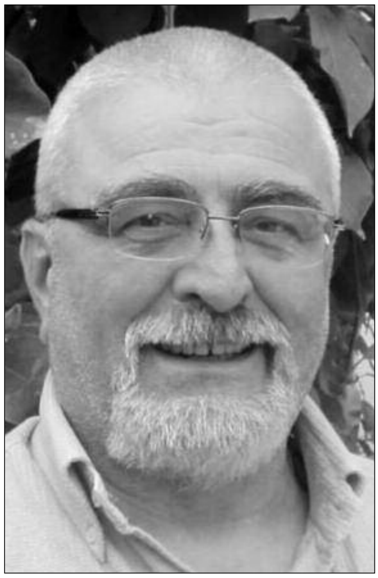
Personajul experimentează condiţia de prizonier, are crize de claustrofobie, este obligat să stea în spaţii închise şi rău mirositoare, dar are parte şi de frumuseţe: „Mă simţisem bine sau nu, în acest timp? N-aş fi putut da un răspuns categoric. Trăisem momente de exaltare şi trecusem prin spaime cumplite. Plonjasem parcă prin magie într-o copilărie la fel de magică şi revenisem cu viteza gândului în prezent. Eram acum într-un loc, şi peste puţin timp în altul. Văzusem frumuseţi şi hidoşenii. Aflasem lucruri certe şi mă scăldam în incertitudini” (pag. 195).

Trecerile rapide din prezent în trecut, metamorfozele spaţiului şi ale personajelor nu au explicaţie raţională, ci, mai degrabă, una poetică: atunci când o călătorie se apropie de sfârşit (şi viaţa este o astfel de călătorie), ceea ce contează este cum ai făcut această călătorie, ce-ai simţit, ce-a fost esenţial în ea; în final înţelegi că nu este nevoie de explicaţii, ci de o situare a lumii sub semnul tainei, nu al justificării realist-obiective.

Recentul roman al lui Iulian Moreanu are, printre calităţi, un ritm narativ alert, stil şi coerenţă. Nu seamănă cu alte scrieri, ci cu autorul lui, a cărui capacitate imaginativ-speculativă este în măsură să-l ţină pe cititor „în priză” de la prima până la ultima pagină a cărţii.

Valeria MANTA TĂICUŢU

Florin DOCHIA

Produse derivate

Se dedică Fetei din Cetatea Submarginea,
adolescentă pentru totdeauna

1. eşafod

la metrou nu e nicio mansardă
doar nişte tuneluri goale de sens
prin care te văd rătăcind în geaca ta de blugi
sorbind cafea rece dintr-un pahar de carton
mergi spre răsărit
nu te fereşti de ploaie
de vânt
mergi fără avânt
într-o lene de sfârşit de veac

ştii că de asta veacurile se sfârşesc: de lene
le curge lenea ca o sudoare pe pielea nisipoasă
lasă dâre lungi
ca linia ferată din hrubele de metrou
linia ruginită
care nu ajunge la nicio mansardă
la nici un vis împlinit
la nici un răsărit închipuit
scornind umbre de insecte printr-o fereastră îngustă

numai lupii
numai lupii vin în urma ta
nu pe urmele tale
vin în urma ta
ca o curgere de ape negre peste un prag de sticlă
de care ai trecut lejer
ca o transparenţă
ca un şerveţel parfumat mângâindu-ţi fruntea netedă
la răstimpuri
lupii cenuşii cu paşii uşori
cu mirosul fin
căutând luna pe cerul nevăzut al tunelului de metrou

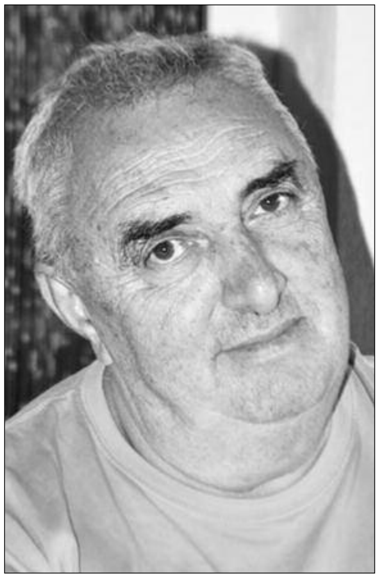
tu şi lupii tăi
locuiţi în mansarda închipuirii mele
aşteptaţi aici sosirea vagoanelor goale de metrou
după o îndepărtată furtună perfectă
beau cu tine cafea rece din pahare de carton
desenez soarele la apus
pe oglinda aburită de respiraţia ta
te-mbrăţişez şi ne spargem în figuri divine
într-un dans straniu de miriapode
îmbrăţişate de cefalopode
până când se aude strigătul călăului:
atenţiune! se închid uşile!
(gata. nu mai urmează nimic.)

2. în gazdă

să locuieşti într-un ochi
este întotdeauna periculos de plăcut
ţi se lipeşte inima de retină
şi nu mai pleacă de acolo
decât odată cu lăsarea întunericului
lăsarea definitivă a întunericului.

3. paznicul spune: nu!

mi-am tras umbra pe mine ca o cămaşă de forţă
doctore inima mea s-a făcut torţă şi arde în beznă
arde un sânge transparent şi murdar doctore
de ce m-au legat sirenele de catarg ori de far
ori de pat inima mea ca o lumânare de botez
a scăpat către mine o veste de moarte o veste
bună cu haine cernite un tatăl nostru un crez
o rugă necunoscută strecurată în gura mea slută
e undeva o greşeală m-ai pus doctore la fereală
să nu mă găsească vreo inspecţie şi să-mi facă disecţie
doctore doctore doctore scoate umbra de pe mine
ştiu n-ai nici un bisturiu
scoate-o cu un cuţit de bucătărie
sau cu pistolul cu laser cu o rază de soare doctore
scoate umbra de pe mine şi lasă-mi-o la picioare
să joc pe ea jocurile vieţii jocurile în care mereu
câştigă altcineva jocurile în care ea joacă
totdeauna la cacealma ea care scuipă cărbune
ea care vine să mă mângâie până la os
ea care cântă frumos şi trage la ţintă
ea cea fără de pată care ştie să mă mintă
şi să mă piară tocmai când umbra fierbinte
şi mată pică de pe mine ca o cămaşă de ceară.

Ivirea *

Sunt paznicul încătușat în noapte.
Un orologiu-am ridicat în cer.
Mă răspândesc în miile de șoapte,
În veacuri de-ntuneric și mister.

Eu, având cheia, pot să fac lumină
Și întunericul să-l răstignesc.
Când sap la temelia de lumină,
Numai în raze pot să te găsesc.

Poate-i departe înalta ivire,
Însă iubirea e toată turnată-n potire.

Gară

O gară veche sub cerul de toamnă
Se află între două orașe de flori.
Îți aduci aminte, iubita mea doamnă,
Că-n gara vieții ne-au trecut reci fiori?...

Gara de foc ne bântuie prin unghere,
Amintirile năvălesc printre șine.
Stol de-aşteptări încremenite în vreme
Renasc melancolia care ne ține.

Prin gară, pe-aici, au trecut mii de oameni
În ecouri născute pe-al șinelor drum.
În toamna iubirii, frumoaso, te-asemeni
Cu ultima redută pierdută în scrum.

Te caut în șoapte și în șuierul drag.
Această amiază de toamnă te cântă
Când locomotive fantomă se retrag
Din gara iubirii ce azi ne-nspăimântă.

Atâtea mirări în mirifica toamnă,
Într-un tren de lumină, speranțe și flori!
Adu-ți aminte, iubita mea doamnă,
În gara vieții suntem doar trecători...

Fântâna copilăriei

Fântână, apele cuprinse în inelul tău,
În cercul tău de lacrimi și lumine,
Îmi coboară susurul în hău
Și-alungă setea călătorului din mine.

Tu, bucuria grea a încântării mele,
Rămasă pe retină ca un fulger,
Sunt călătorul viselor rebele,
Prea însetat de apa-n care sânger.

Oglindă răzlețită și adunată-n veacuri,
Bătrână stai cu ghizdele căzute.
Silabele de ape cad în picuri,
Înșelătoare murmure-n redute.

Fântână sfântă, dragă, a copilăriei,
Cântec de lebădă în pântecul de lut,
Izbândă răsărită pe culmile tăriei,
În brațele tale vreau să mă strămut.

Copilăria din carul cu rouă

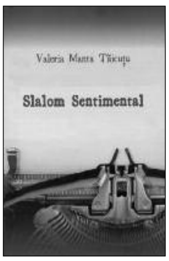
Gândul pietrificat în cuvinte te cere,
Vântul pribeag te adună din frunze.
Pe dealuri, teii freamătă-a durere,
Iar zările de fluturi au rămas lehuze.

Pe drumul care urcă printre dealuri,
Eu te-am pierdut copilăria mea.
Împovărarea vieții te-a aruncat în valuri.
Ce har să am ca să mă-ntorc la ea?

Desculță aleargă peste hotare de flori
Copilăria din carul cu rouă.
S-a îmbrăcat, peste timp, în albe ninsori,
Și s-a ascuns într-o lacrimă nouă.

Dan DRĂGOI

* Din volumul *Lumini târzii*, aflat în lucru

Valeria Manta Tăicuțu
Slalom sentimental (roman)
Editgraph, 2016

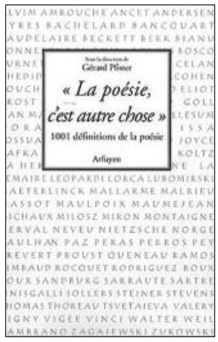

Theo Gușat
Garderobă (poezii)
Editura Primus, Oradea, 2016

Andreea Voicu
Ce fluieră cămilele pe malul mării (poezii)
Editura Paralela 45, Pitești, 2016

Gérard PFISTER
Poezia este altceva. 1001 definiții ale poeziei*

Jacques Ancet

Există lumea, limbajul meu și altceva. Acest altceva îl numesc poezie. (54)

Limbajul poeziei nu spune, nu descrie, nu povestește, nu transmite niciun mesaj: el strălucește. (55)

Poezia ar fi poate aceasta: să vezi cum se trezește lumea la lumina limbajului. (56)

Guillaume Apollinaire

Marii poeţi și marii artiști îndeplinesc funcţia socială de a reînnoi neîncetat aparenţa care îmbracă natura în ochii oamenilor. (59) (*Pictorii cubiști*)

Cât privește poezia liberă din „Alcools" („Alcooluri"), astăzi nu putem avea lirism autentic fără libertatea totală a poetului, și chiar dacă el scrie în versuri cu rimă, libertatea sa îl invită la acest joc: fără această libertate, n-ar mai exista poezie. (60) (*Scrisori către nașa sa*)

Françoise Ascal

Poezia aruncă o privire uimită asupra lucrurilor obișnuite. Ea desprăfuiește vizibilul. Invizibilul nu este poate decât vizibilul desprăfuit. Iar lumea astfel reîmprospătata este și mai enigmatică. (63)

Poezia încearcă să smulgă ceva părţii grosolane, opace și mute a fiinţei. Ea este legată de experienţa nopţii. Scriem noaptea, cu noaptea și împotriva nopţii, dar însufleţiţi de speranţa de a vedea lumina zilei. (64)

O privire ignorantă, o mână nerăbdătoare sunt necesare – deși insuficiente – pentru a extrage esenţa poemului, cea care face să scoată cuvintele din pânzele freatice în care se odihnesc, și se decantează, fără știrea noastră. (65)

Silvia Baron Supervielle

Poezia este libertate care respiră în aer și în suflet. Muzica se aseamănă cu muzica iubirii. Este o dorinţă simplă, latentă, inexprimabilă, provocată de simţuri și generată de ochi. (67)

Jean Bastaire

Poezia este un cuvânt esenţial eliberat de zgomot. O tăcere care vorbește. (70)

Poezia ne face să credem că inexprimabilul există și că, prin intermediul ei, acesta ne face semn. (71)

Charles Baudelaire

Principiul poeziei este, pur și simplu, aspiraţia umană spre o frumusețe superioară, iar manifestarea acestui principiu se află într-un entuziasm, o înflăcărare a sufletului, entuziasm complet independent de pasiune, care este beţia inimii, și de adevăr, care este hrana raţiunii. (72) (*Însemnări despre Edgar Poe*)

Poezia (...) nu are alt scop decât ea însăși. (...) (73) (*Théophile Gautier*)

Există în cuvânt, în verb, ceva sacru care ne împiedică să facem din el un joc al hazardului. A mânui savant o limbă înseamnă a practica un fel de vrăjitorie evocatoare. (74) (*Ibid*)

Poetul se bucură de privilegiul incomparabil de a fi, după bunul plac, el însuși și altul. Precum acele suflete rătăcitoare care își caută un trup, el pătrunde, când vrea, în personalitatea oricui. Doar pentru el, totul este vacant; și, dacă anumite locuri îi par închise, aceasta se datorează faptului că în ochii săi ele nu merită efortul de a fi vizitate. (75) (*Mulţimile*)

Care dintre noi n-a visat, în zilele sale pline de ambiţie, la miracolul unei proze poetice, muzicale, fără ritm și fără rimă, destul de flexibilă și contrastantă pentru a se adapta la fluctuaţiile lirice ale sufletului, la unduirile reveriei, la tresăririle conștiinţei? (77) („Lui Arsène Houssaye" în *Mici poeme în proză*)

Ilhan Berk

Dificil este să trăiești viaţa poemului: scrisul urmează! (78) (*Istoria secretă a poeziei*)

Gérard Bocholier

Poezia restrânge limbajul pentru a ne restitui lumea mai vastă și mai deschisă. (80)

Poezia este culmea limbajului omului, dus până la incandescenţă, capabil de a trezi, în noaptea sa, fantome inaccesibile și nemuritoare. (81)

Poezia se află în faţa porţilor închise ale realului. Ea îi mângâie toate venele, toate asperităţile. Uneori ea le izbește cu fruntea, sperând să întredeschidă, cu ajutorul cuvintelor sau tăcerilor, măcar câteva secunde, opacitatea neagră, pentru a respira. (82)

Claude-Henry du Bord

Poezia? Nimeni nu știe de unde vine acea respiraţie. Dar ea respiră. (84)

Toată poezia demnă de acest nume cuprinde o epifanie și o apocalipsă, ea este *ceea ce apare* și *se dezvăluie*. Acolo este cifrul său, acolo este semnul. În manifestarea fiinţei, în esenţa limbajului unde se dezvăluie adevărul carnal, imuabil, iniţial. Ea este voalul cu care trebuie să se acopere toate lucrurile pentru noi, pentru ca umanul să fie dezgolit în adevărul său. Acest voal, nimeni nu-l obţine, el este dat. (85)

Henri Bosco

Poezia nu este un joc, ci un mijloc de cunoaștere superioară. Ea ne acaparează și ne înflăcărează printr-un fel de magie a cărei calitate esenţială o reprezintă incantaţiile. Ea este o voce și o voce înregistrată. Aceste inscripţii păstrează formule evocatoare de o vehemenţă latentă și care, citite cu accentul potrivit, brusc își dezvoltă

puterea. Ele ne detașează și ne înalță mai presus de noi înșine. Ele sunt un îndreptar de extaz. (87)

Poezia este această reîncarnare. Orfeu cântă şi umbrele vin în fugă. El merge şi le târăşte după el, tenebre către lumină. Sunt mulţimile Eurydicei. Dar să se ferească să întoarcă capul din curiozitate nelegiuită. Să le vadă, să încerce să le strângă în braţe înainte de reîncarnare le-ar fi fatal. Umbrele evocate ar dispărea în noapte. (88) (Revista *Fontaine*, martie-aprilie 1942)

Henri Bremond

Stranie şi paradoxală este natura poeziei: o rugăciune care nu roagă şi care generează rugăciuni. (89) (*Rugăciune şi Poezie*)

Orice poem își datorează caracterul poetic propriu-zis prezenţei, strălucirii, acţiunii transformatoare şi unificatoare a unei realităţi misterioase pe care o numim poezie pură. (90) (*Poezia pură*)

Nicolas Dieterlé

Poezia este o șoaptă care aprofundează tăcerea. (155)

Ce este poezia? O bucurie foarte pură, eliberată de îmbrăţişările reci ale grijii. Emoţia vie a unei limbi salvatoare. (156)

Poezia este un foc limpede, un foc a cărui strălucire este o lamă ascuțită. Natura, lumea se oferă politicos tăișului său. (158)

Poezia este această ploaie răcoroasă care cade susurând peste lume, aceasta zână a apelor care vine plutind peste ape. În evidenţa clară a cântului său sălăşluieşte pasărea de aur. (159)

(Poezia) este o încercare de a aduce limbajul „obişnuit”, prozaic, separator, până la gradul (de incandescenţă) la care toate diferenţele se unesc/fuzionează în el. În poezie, „eul” şi „lumea”, „materia” şi „spiritul” nu se mai află în opoziţie. Dimpotrivă, ele se recunosc (căci au aceeaşi identitate esenţială). Se privesc și (se) îmbrățișează reciproc în fiecare clipă.

Curg unul în celălalt. Este o neîncetată transvazare reciprocă. Eul se depune în lume, şi lumea în eu. Nu mai este ca înainte (înainte de apariţia poeziei) când limbajul se limita la el-însuși, la micul său trafic de cuvinte, la vămile sale meschine, la autostrăzile sale drepte. Acum, el permite contradicția, abundenţa, chiar risipa, nebunia. (160)

Poezia nu constă în a lăuda margaretele, cum se crede în mod obișnuit. Precum un spărgător de gheață, ea taie în banchiza groasă a realității prozaice (cea pe care o fabrică fără încetare privirile noastre limitate, de rutină, pentru a crea un dezgheţ favorabil apariţiei unei ape limpezi, feerice, cea a frumuseții pe care nimic n-o îngrădește și care cuprinde totul. (165)

Alphonse de Lamartine

Poezia va fi rațiune cântată, iată destinul său pentru multă vreme. (317) (Prefață la *Opere complete*)

Vincent la Soudière

Poezia este ceva care trebuie trăit în întregime. Care se întrețese cu lianele vieții; care trăieşte în ritmul bătăilor inimii sale. Care știe să integreze cea mai mare suferință, dar și cea mai mare bucurie. Care se înnoadă și se încastrează în timp, cu evenimentele sale, cu absența evenimentelor sale, cu focurile sale de artificii și risipirile sale. (318) (*Stâncile*)

Scriem poeme fără să vrem, dincolo de meterezele disperării. În splendoarea vreunei transcendenţe. (319) (*Ibid.*)

Lautréamont

Poezia nu este furtuna, și nu mai mult decât ciclonul. Este un fluviu majestuos și fertil. (320) (*Poezii*)

Poezia trebuie să urmărească adevărul practic. Ea enunţă raporturi care există între principiile prime şi adevărurile secundare ale vieții. (321) (*Ibid.*)

Evaluările poeziei sunt mai importante decât poezia. Ele sunt filosofia poeziei. Filosofia, astfel înţeleasă, cuprinde poezia. Poezia nu se va putea lipsi de filosofie. Filosofia se va putea lipsi de poezie. (322) (*Ibid.*)

Există o logică a poeziei. Nu este aceeaşi cu a filosofiei. Filosofii nu sunt ca poeţii. Poeţii au dreptul de a se considera mai presus decât filosofii. (323) (*Ibid.*)

Există o convenţie oarecum tacită între scriitor şi cititor, prin care primul îşi zice bolnav şi-l accepta pe al doilea ca infirmier. Poetul este cel care consolează omenirea! Rolurile se inversează în mod arbitrar. (324) (*Ibid.*)

Să știți că poezia se găsește peste tot unde nu se află zâmbetul, batjocoritor în mod stupid, și capul pătrat. (325) (*Cântecele lui Maldoror*)

Giacomo Leopardi

Pentru mine, prea puţin contează o poezie care, citită şi aprofundată, nu generează în sufletul cititorului un sentiment suficient de nobil pentru a-l împiedica, timp de o jumătate de oră, de a avea un gând josnic sau de săvârşi o faptă nedemnă. (331) (trad. Gérard Pfister)

Boleslaw Lesmian

Nietzsche, atât cât îmi amintesc, a enunţat într-una dintre operele sale următorul aforism: „Orice se spune despre femeie este adevărat”. Putem modifica și invers această frază: „Orice se spune despre poezie este fals” (...).

Poezia se sustrage efectiv tuturor definiţiilor. Pentru ea, definiţia este un fel de trist sicriu de sticlă care o ucide devenind din ce în ce mai transparentă. De câte ori, analizând ştiinţific esenţa insesizabilă şi schimbătoare a poeziei nu facem altceva decât să legănăm în gol acest sicriu de sticlă, convinşi că noi clarificăm cu generozitate secretul poeziei în propriii ochi şi în ai altora, secret surprins în flagrant delict şi care începând cu noi este docil. (...) Și să remarcăm în trecere, dar nu complet mașinal, că, de câte ori poezia încetează să mai fie un secret pentru noi, tot de atâtea ori încetăm noi să fim pentru ea poeţi. (332) (Trad. Christophe Jezewski)

Federico Garcia Lorca

Dar ce să-ți spun eu despre Poezie? Ce să spun eu despre aceşti nori, despre acest cer? Să privim, să privim; să îi privim, să îl privim, asta-i tot. Vei înțelege că un poet nu poate spune nimic despre Poezie. Lasă asta pe seama criticilor și profesorilor. Dar nici tu, nici eu, nici un alt poet

nu ştim ce este Poezia. (333) (*Prin viu grai lui Gerardo Diego*; trad. Bernard Sesé)

Michel de Montaigne

Ce minune! Avem mult mai mulţi poeţi decât judecători şi interpreţi ai poeziei. Este mult mai uşor să o scrii decât să o cunoşti. Poezia modestă o putem judeca după precepte şi meşteşug. Dar poezia bună, excesivă, divină este dincolo de reguli şi de raţiune. (414) (*Eseuri*)

Putem face pe prostul oriunde, dar nu în Poezie: „Mediocritatea le este interzisă poeţilor; Acesta este ordinul Zeilor oamenilor, colónii." (Horaţiu, *Arta poetică*)

Să dea Dumnezeu ca această maximă să se găsească pe frontispiciul prăvăliilor tuturor tipografilor, pentru a interzice intrarea atâtor versificatori. (415)

Traducere din limba franceză - **Liana ALECU**

* Textul tradus reprezintă fragmente cuprinse în volumul „Poezia este altceva. O mie şi una definiţii ale poeziei", apărut sub conducerea lui Gérard Pfister, Editurile Arfuyen, Paris, 2008. Prezenta traducere apare cu acceptul autorului. © Editurile Arfuyen.

Note

S-au întâmplat la Centrul Cultural Piteşti

■ 1-8 august - Tabăra Naţională de Creaţie Plastică, Pictură-Grafică *Ion Gheorghe Vrăneanţu*, ediţia a II-a. Organizator: Primăria Municipiului Piteşti, prin Centrul Cultural Piteşti şi Uniunea Artiştilor Plastici din România. Locul desfăşurării: Complexul Expoziţional *Casa Cărţii* (parter). Coodonator: artistul plastic Augustin Lucici.

■ 2 august - Simpozionul cu tema *Transfăgărăşanul – via sacra*. Organizatori: Centrul Cultural Piteşti şi Fundaţia *Pro Patria*. Coordonatori: col (r.) Ion Bratu şi referent Marius Chiva, redactor-şef revista-document *Restituiri*.

■ 4 august - Medalionul literar cu tema *Marin Preda şi romanul românesc postbelic*, prilejuit de împlinirea a 94 de ani de la naşterea marelui scriitor. Coordonator: referent Marius Chiva.

■ 11 august - Clubul literar-artistic *Mona Vâlceanu*, având-l invitat pe poetul Traian Gărduş. Coordonatori: prof. Gabriela Georgescu, prof. Mona Vâlceanu, referent Marius Chiva.

■ 12 august - Colocviul cu tema *Strategia militară medievală – asediul cetăţilor*. Organizator: Centrul Cultural Piteşti, prin Clubul de Istorie *Armand Călinescu* şi redacţia revistei-document *Restituiri*. Coordonator: istoricul Marin Toma.

■ 18 august - Simpozionul cu tema *Rolul serviciilor secrete* (partea a II-a), din seria dezbaterilor publice lunare sub genericul *Lumea Azi*. Organizatori: Centrul Cultural Piteşti, prin Clubul de Istorie *Armand Călinescu* şi Şcoala Militară de Maiştri Militari şi Subofiţeri a Forţelor Terestre *Basarab I*. Coordonator: referent Marius Chiva.

■ 19 august - Cenaclul *Armonii Carpatine*. Organizatori: Centrul Cultural Piteşti, redacţia revistei *Carpatica* şi Grupul Vocal *Armonia*.

■ 23 august - Simpozionul cu tema *În memoriam – Mareşalul Ion Antonescu*. Organizatori: Centrul Cultural Piteşti, prin Clubul de Istorie *Armand Călinescu* şi Şcoala Militară de Maiştri Militari şi Subofiţeri a Forţelor Terestre *Basarab I*.

■ 24 august - Dezbaterea interactivă cu tema *Şcoala naturii*. Coordonator: dr. ing. Adina Perianu, specialist în horticultură.

■ 30 august - Lansarea noului număr al revistei-document *Restituiri,* nr. 3(41)/2016. Organizatori: Centrul Cultural Piteşti, prin Clubul de Istorie *Armand Călinescu* şi redacţia revistei-document *Restituiri*. Coordonator: referent Marius Chiva, redactor-şef revista-document *Restituiri*.

Apariţii editoriale: Revista lunară de literatură *Cafeneaua literară* (nr. 8/2016); Revista lunară de cultură *Argeş* (nr. 8/2016); Publicaţia lunară *Informaţia piteştenilor* (nr. 8/2016); Revista-document *Restituiri* nr. 3(41)/2016.

Cafeneaua literară

Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Piteşti

sub egida
Consiliului Local Piteşti şi a
Primăriei municipiului Piteşti

Fondată în ianuarie 2003

REDACŢIA

Director: Virgil DIACONU
Redactor-şef: Marian BARBU
Redactori: Nicolae EREMIA
Gheorghe FRANGULEA
Ion PANTILIE
Denisa POPESCU
Liliana RUS
Florian STANCIU
Corespondenţi:
Elisabeta BOŢAN (Spania)

Culegere:
Ioana NACIU

Corectură:
Liliana RUS

Tehnoredactare:
Simona FUSARU

Prezentare artistică:
Virgil DIACONU

ADRESA REDACŢIEI:

Centrul Cultural Piteşti,
Cafeneaua literară,
strada Craiovei nr. 2, bl. G 1,
sc. C, et. I, Casa Cărţii, 110013,
Piteşti
Tel./fax: 0248/216348

e-mail:
cafeneaualiterara2015@yahoo.com
http://www.centrul-cultural-pitesti.ro

Cont: 50104122256,
Trezoreria Piteşti
ISSN: 1583-5847

Responsabilitatea asupra conţinutului textelor revine autorilor, conform legii.
Autorii pot avea şi alte opinii decât ale redacţiei.

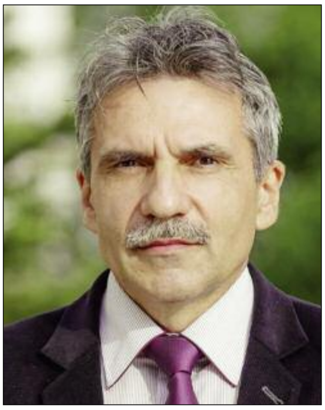
Manuscrisele primite la redacţie nu se înapoiază.

Tiparul executat la
S.C. Tiparg S.A.,
tel.: 0248/221.348,
e-mail: office@tiparg.ro.

„Vom face tot ce e posibil să fie bine pentru Pitești!”

Din luna iunie 2016, municipiul Piteşti are un nou primar şi un nou consiliu local pentru mandatul 2016-2020. Primarul ales, Constantin Cornel Ionică, va lucra cu un consiliu format din 23 de persoane, dintre care 12 consilieri din partea PSD – Cristian Gentea, Cătălin Costescu, Tatiana Preduţ, Sorin Apostoliceanu, Dumitru Tudosoiu, Laurenţiu Zidaru, Marin Preda, Mariean Neacşu, Radu-Iuliu Bănică, Ion Matei, Ionuţ Popescu, Daniel Janţă –, patru consilieri din partea PNL – Narcis Sofianu, Gheorghe Duţulescu, Florin Gardin, Alexandrina Stanciu –, patru consilieri din partea ALDE – Daniel Florea, Robert Tudorache, Eduard Morlova, Ionuţ Zidaru –, doi consilieri din partea PMP – Mihai Alexandrescu, Ilie Bărbulescu –, şi un consilier independent, Dănuţ Dinu. Laurenţiu Zidaru şi Sorin Apostoliceanu sunt noii viceprimari.

După învestire, primarul Cornel-Constantin Ionică a declarat:

„Sunt deosebit de emoţionat şi onorat că la momentul acesta mi s-a încredinţat această misiune în mandatul 2016-2020. Cetăţenilor, care au multe aşteptări, le spun că vom face tot ce e posibil să fie bine pentru Piteşti (...). Am mare încredere în echipa mea prezentă aici, în oamenii cu care am lucrat şi cu care am colaborat foarte bine şi, în aceeaşi măsură, în ceilalţi colegi, consilieri, reprezentanţi ai altor partide. Trebuie să facem ceea ce am promis fiecare, că vom lucra pentru oameni, că în interesul oamenilor, că vom lua acele decizii de care oamenii au nevoie, că vom face ceea ce trebuie pentru Piteşti. Promit tuturor o deschidere maximă şi vom fi atenţi la toate propunerile, indiferent de unde vin.” **(C.L.)**

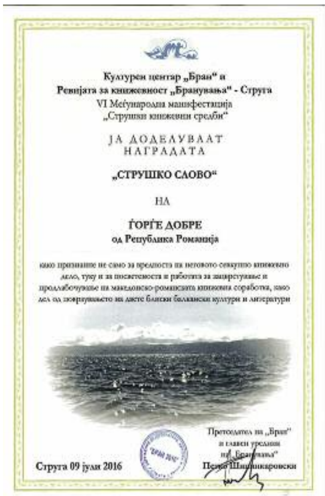
STRUGA LITERARY ENCOUNTERS 2016

Gheorghe DOBRE, redactorul-şef al revistei HELIS, a primit marele trofeu

În perioada 7-8-9 iulie, la Struga, Macedonia, s-au desfăşurat celebrele „Întâlniri literare de la Struga”, în organizarea Ministerului Culturii din Macedonia şi a Centrului Cultural BRAN. Au participat 40 de poeţi din Macedonia, Albania, Bulgaria, Bosnia, Polonia, România, Slovenia, Serbia, Croaţia. Manifestările au avut loc în locaţii splendide din oraşele Struga şi Ohrid şi în localitatea Vevcani.

Laureaţii acestei ediţii au fost scriitorul Gheorghe DOBRE, România, şi prof. univ. dr. Violeta DIMOVA, decanul Facultăţii de limba şi literatura macedoneană de la Stip, Macedonia. Gheorghe DOBRE a fost recompensat cu acest premiu pentru activitatea sa literară dar şi pentru promovarea în revista *Helis*, cu consecvenţă, a poeţilor din Macedonia. Revista *Helis* a primit şi ea un premiu pentru promovarea, cu consecvenţă, a schimburilor culturale româno-macedonene. Întâlnirile s-au desfăşurat în biserici, centre culturale sau în aer liber. Din delegaţia română a făcut parte şi scriitorul Nicolae TEOHARIE şi, ca translator, Mihail Zikov. Gheorghe DOBRE şi Nicolae TEOHARIE au primit diplome pentru valoarea poeziilor citite acolo.

Културен центар „Бран“ и
Ревијата за книжевност „Бранувања“ - Струга
VI Меѓународна манифестација
„Струшки книжевни средби“

ЈА ДОДЕЛУВААТ
НАГРАДАТА

„СТРУШКО СЛОВО“

НА

ЃОРЃЕ ДОБРЕ
од Република Романија

Струга 09 јули 2016

Претседател на „Бран“
и главен уредник
на „Бранувања“
Петко Шипинкаровски

Културен центар „Бран“ и
Ревијата за книжевност „Бранувања“ - Струга
VI Меѓународна манифестација
„Струшки книжевни средби“

ДОДЕЛУВААТ

СПЕЦИЈАЛНО ПРИЗНАНИЕ

НА

КНИЖЕВНОТО СПИСАНИЕ „ХЕЛИС“
Република Романија

Струга 09 јули 2016

Претседател на „Бран“
и главен уредник
на „Бранувања“
Петко Шипинкаровски